

PROJECTE EDUCATIU DE CIUTAT

Ajuntament de Lleida

REGIDORIA DE JOVENTUT, EDUCACIÓ I OCUPACIÓ

LA PAERIA

Ajuntament de Lleida

CRÈDITS PUBLICACIÓ PEC:

AUTORIA:

Fidel Molina-Luque

COL·LABORACIÓ - EQUIP UDL (DAFOS):

Dr. Fidel Molina-Luque

Dr. Joaquim Bonastra,

Dr. Joanama Solís

PhDr(c) José Lasala

Dra. Paquita Sanvicen Torné

Llic. José Alonso

Dr. Joaquim Reverter Masià

Dra. Anna Fillat

Dr. Vicenç Hernández

Dr. José T. Mateos

Dra. Helena Fernández

COL·LABORACIÓ - ASSESSORIA EXTERNA:

Josep Beltrán Llevador

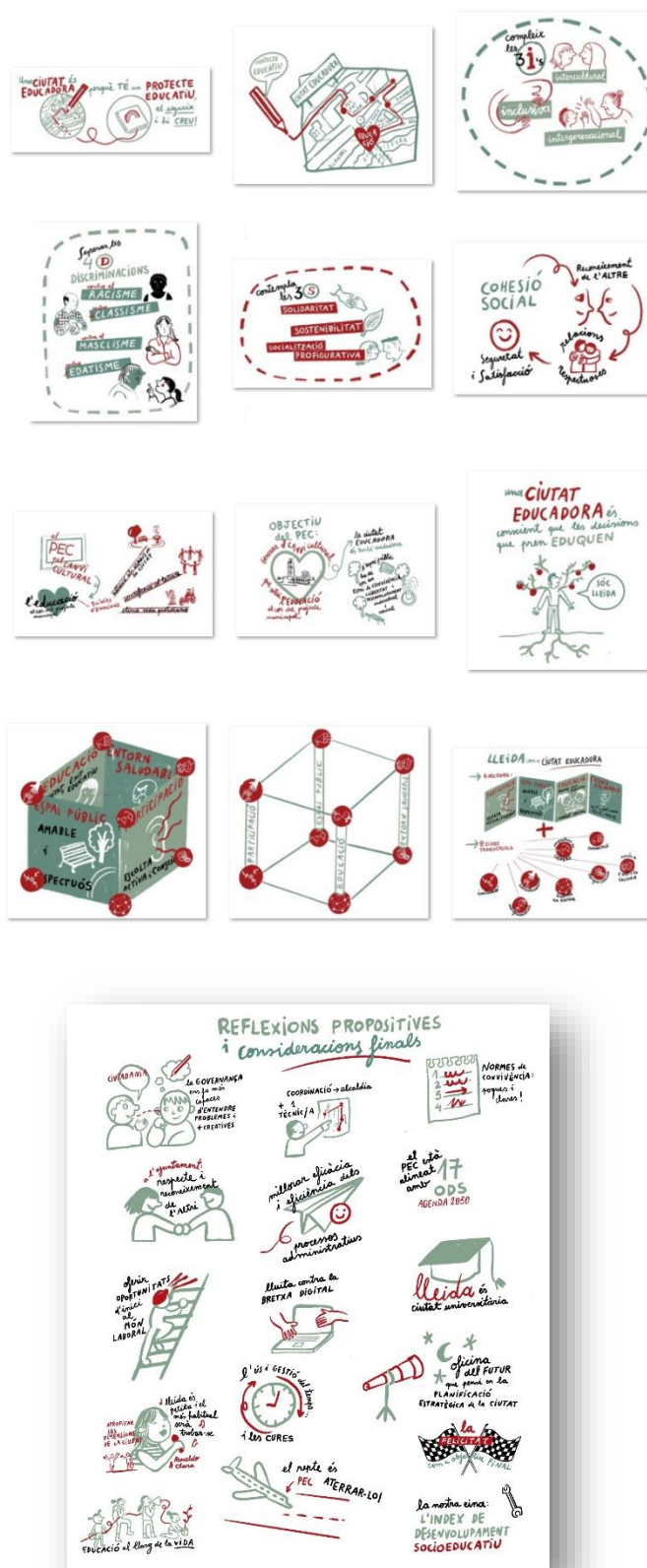
(Universitat de València)

COL·LABORACIÓ - COORDINACIÓ I REVISIÓ:

Equip Regidoria d'Educació
de l'Ajuntament de Lleida

IL·LUSTRACIONS ORIGINALS:

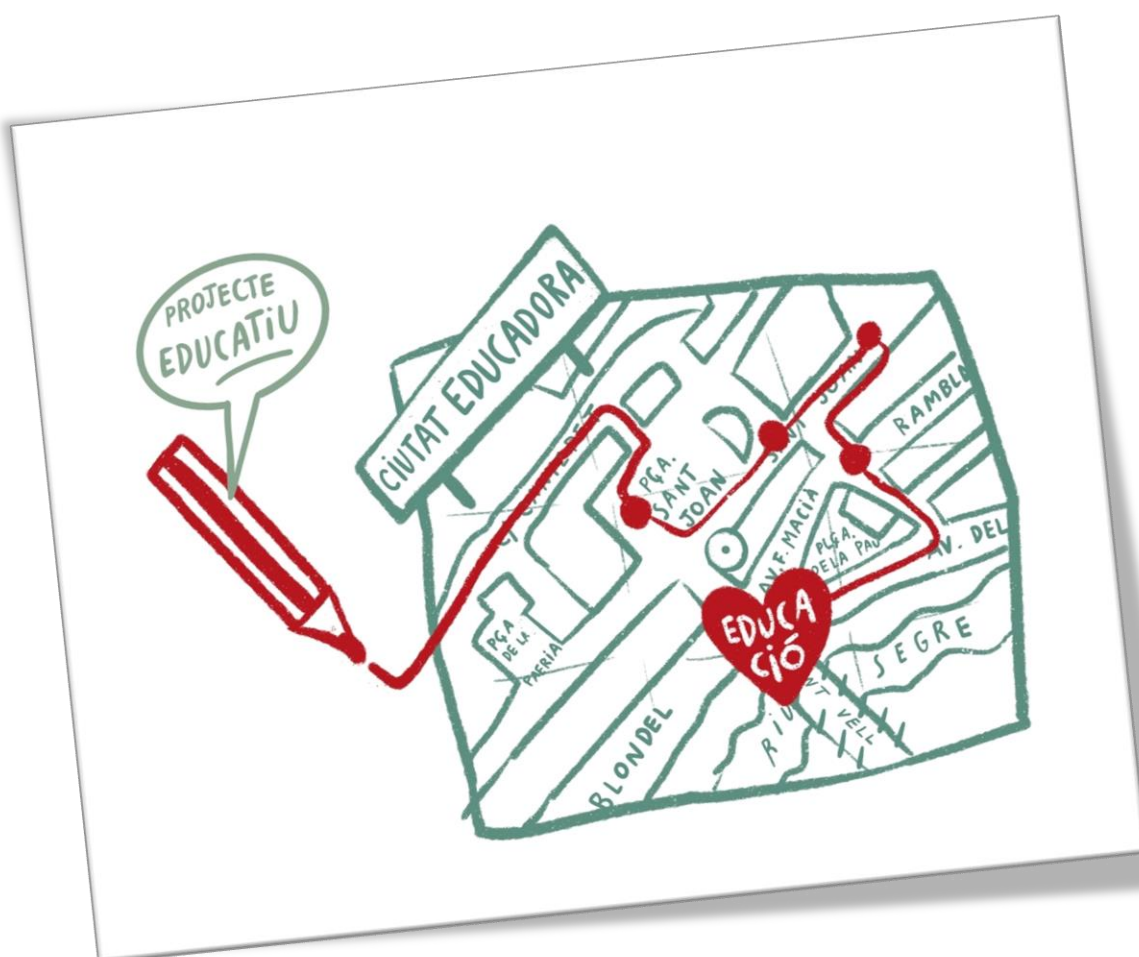
©Clara-Tanit

©Ajuntament de Lleida

Índex

1.	INTRODUCCIÓ	3
2.	MARC TEÒRIC I CONCEPTUAL: BASES TEÒRIQUES I PRÀCTIQUES D'ORIENTACIÓ	6
3.	OBJECTIUS I PLANTEJAMENT METODOLÒGIC	14
4.	LLEIDA COM A CIUTAT EDUCADORA	16
5.	EIXOS TRANSVERSALS EN EL MARC DE LA CIUTAT EDUCADORA	23
6.	REFLEXIONS PROPOSITIVES I CONSIDERACIONS FINALS	29
7.	BIBLIOGRAFIA	37
8.	ANNEX	42

1. INTRODUCCIÓ

Els municipis amb representació al I Congrés Internacional de Ciutats Educadores, celebrat a Barcelona l'any 1990, entre ells la ciutat de Lleida, van recollir en la Carta inicial els principis bàsics per a l'impuls educatiu de la ciutat. Partien del convenciment que el desenvolupament dels seus habitants no es pot deixar a l'atzar. La Carta es va revisar al III Congrés Internacional (Bolonya, 1994), al VIII Congrés (Gènova, 2004) i l'any 2020 per a adaptar els seus plantejaments als nous reptes i necessitats socials. Aquesta Carta es fonamenta en la Declaració Universal de Drets Humans (1948); en la Convenció Internacional sobre l'Eliminació de totes les Formes de Discriminació Racial (1965); en el Pacte Internacional de Drets Econòmics, Socials i Culturals (1966); en la Convenció sobre els Drets de l'Infant (1989), en la Declaració Mundial sobre Educació per a Tothom (1990); en la 4a Conferència Mundial sobre la Dona, celebrada a Pequín (1995); en la Declaració Universal sobre la Diversitat Cultural (2001); en la Carta Mundial pel Dret a la Ciutat (2005); en la Convenció sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat (2006); en l'Acord de París sobre el Clima (2015) i en l'Agenda 2030 de Desenvolupament Sostenible (2015).

Una Ciutat Educadora té personalitat pròpia, integrada en el país on està situada. Per tant, la seva identitat és interdependent respecte de la del territori del qual forma part. És també una ciutat que es relaciona amb el seu entorn, amb altres nuclis urbans del seu territori i els medis rurals que l'envolten i amb ciutats d'altres països. **El seu objectiu constant serà aprendre, innovar, compartir i, per tant, enriquir i fer més segura i digna la vida dels seus habitants.** La ciutat educadora ha d'exercitar i desenvolupar la seva funció educadora de manera paral·lela a les tradicionals (econòmica, social, política i de prestació de serveis). **I per fer-ho necessita d'un marc teòric que guï la seva actuació.**

L'educació transcendeix els murs de l'escola per a impregnar tota la ciutat. Amb una atenció especial a la formació, la promoció i el desenvolupament de totes les persones de qualsevol edat. Vol respondre a les seves necessitats formatives a cada moment i en qualsevol aspecte de la seva vida.

Aquesta EDUCACIÓ comença a la infantesa, però no s'acaba mai ni es redueix a la capacitat laboral o professional. Una educació al llarg de tota la vida tracta de mobilitzar les consciències per a conciliar llibertat amb responsabilitat, desperta el sentit d'interdependència entre les persones i compta amb la natura com a manera d'habitar la ciutat i el planeta. Aquesta EDUCACIÓ, fomenta la reflexió i el pensament crític, la capacitat de comprensió de problemes complexos, anima la participació corresponsable en el disseny i desenvolupament de polítiques, imagina i promou maneres de viure que no suposin la destrucció del territori ni la desigualtat entre les persones.

Les raons que justifiquen aquesta funció educadora són d'ordre social, econòmic i polític, orientades sobretot a un projecte d'ordre cultural i formatiu eficient i convivencial.

Aquests són els **grans reptes del segle XXI**:

- En primer lloc, **“invertir” en l’educació, en cada persona, de manera que aquesta persona sigui cada cop més capaç de reflexionar, expressar, afirmar i desenvolupar el seu propi potencial humà amb la seva singularitat, creativitat i responsabilitat.**
- En segon lloc, **promoure condicions de plena igualtat perquè totes les persones es puguin sentir respectades i ser respectuoses, capaces de dialogar i d’escoltar activament.**
- En tercer lloc, **conjuguar tots els factors possibles perquè es pugui construir, ciutat a ciutat, poble a poble, una veritable societat del coneixement sense exclusions.**
- I en quart lloc, **aprendre i desenvolupar consciència comunitària i habilitats per a organitzar la vida en comú en condicions d’igualtat i justícia.**

El Projecte Educatiu de Ciutat (PEC) és un instrument que ha de permetre a l’Ajuntament tenir un full de ruta per incloure a la ciutadania i les administracions en una dinàmica de sinèrgies compartides per tal de desenvolupar les accions que han de fer de la nostra ciutat una Ciutat estructuralment Educadora.

Per redactar aquest document, no partim de zero, hem revisat tots els documents que la Paeria ha anat generant a través del concurs de tots els partits polítics des de 1990 i de la participació de les diferents associacions, entitats i la ciutadania en general, sense oblidar la pròpia experiència de més de vint anys com a Ciutat Educadora. Així mateix, s’han dut a terme entrevistes en profunditat, entrevistes documentals i focus grup, per complementar i contrastar la informació i el contingut que s’anava elaborant paulatinament.

El PEC formula els vectors de tot això, per intervenir en la inclusió ciutadana i una educació que ha d’integrar i articular elements de convivència, igualtat i equitat, inserció laboral, els nous sistemes de comunicació, la interculturalitat, les relacions intergeneracionals i la sostenibilitat.

Amb el PEC es posa de manifest la realitat de l’educació ciutadana en la vida pública local (social) des d’una posició empírica i realista, en relació amb les innumerables possibilitats educatives que es poden implantar en els mecanismes de desenvolupament municipal.

Les anàlisis i debats realitzats ofereixen un coneixement real i actual sobre la situació de l’educació a la ciutat de Lleida, i l’oportunitat de presentar un PEC que resulti inspirador, capaç d’orientar accions futures.

I és que l’educació, com a socialització, no té lloc únicament al sistema educatiu formal, tot i que aquest sigui un element molt important del procés educatiu a les societats modernes. L’educació té lloc també en altres àmbits, en altres situacions, a la comunitat.

La ciutat és un lloc, un espai, una xarxa de relacions que s'identifica com a comunitat de persones que promou i participa en situacions d'educació formal, l'educació no formal i fins i tot, de l'educació informal quan promou activitats lúdiques i de cohesió i convivència en general, que no necessàriament estan pensades en primer lloc per educar, però que són elements educadors també de primer ordre.

L'educació és, fonamentalment, socialització, i, en aquest sentit, aprenentatge i desenvolupament de la solidaritat social. Els processos de socialització tenen lloc al llarg de tota la vida i signifiquen la inclusió social a una comunitat amb un substrat compartit (un mínim comú bàsic) de valors, normes, actituds, pautes de comportament i coneixements.

El model tradicional ha estat el que reconeixia que bàsicament, la socialització es feia des dels adults als més joves. És el model que explicava Durkheim com a definició de l'educació. Això no obstant, a l'actualitat, a les nostres societats complexes, el model és profiguratiu¹, ja que intervenen o haurien d'intervenir -en una relació d'interdependència positiva- tant els joves, com les persones adultes i la gent gran.

Per tot això, quan ens situem al context ciutadà, al context de la comunitat, podem afirmar que aquesta educa. La ciutat és educadora i ens podem plantejar dissenyar un projecte educatiu de ciutat.

El PEC és el document marc que ha de permetre construir, de forma participativa i comunitària, un canvi cultural que situï l'educació en el cor del projecte municipal, social i personal, des de la visió de la Ciutat Educadora. Ha de ser una eina útil per compartir i integrar els valors educatius entre la ciutadania i tots els sectors socials. El PEC és un document obert i viu, que s'ha d'anar adaptant als canvis de la societat, una porta d'entrada a la transformació social. Representa un punt en comú en relació a la resta de plans municipals perquè comparteix amb ells la manera d'entendre l'acció municipal.

Per tant, aquest PEC articula la reflexió i l'acció sobre l'educació a la ciutat de Lleida i genera noves fórmules de present i de futur per fer ciutadania, de forma que la socialització d'aquesta generi llaços de pertinença i inclusió i per tant, de participació, cohesió i convivència. Ha de generar també el compromís de la ciutadania amb el funcionament de la ciutat (el present i el futur), dels seus ciutadans i ciutadanes i de la humanitat en general, de qualsevol persona en particular.

En definitiva, aquest PEC és també un nou contracte social municipal, un nou contracte social inclusiu, intercultural i intergeneracional².

¹Molina-Luque, F. (2021). *El nuevo contrato social entre generaciones. Elogio de la Profiguración*. Madrid, Editorial La Catarata, p. 55-58.

²Molina-Luque, F. (2021). "(Re)pensem l'educació. Socialització profigurativa i l'Índex de Desenvolupament Socioeducatiu", a *L'educació, la clau del futur*. VIII Jornades per a l'excel·lència. Esterrí d'Àneu.

2. MARC TEÒRIC I CONCEPTUAL: BASES TEÒRIQUES I PRÀCTIQUES D'ORIENTACIÓ DEL PEC

Hem indicat amb anterioritat que el model clàssic del concepte d'educació (socialització) que definia Durkheim és el que explica que l'educació consisteix en la transmissió de valors, normes, hàbits, usos i costums, models de relacions socials i continguts culturals, des de les generacions adultes a les més joves.

Però parlant de generacions, ens trobem que als anys 70 del segle passat, l'antropòloga Margaret Mead plantejava ja l'existència d'una ruptura generacional a nivell planetari. I diferenciava tres tipus de societats i, en certa manera, **tres tipus de socialització**.

Mead identificava una societat de cultura **postfigurativa**, en què la transmissió de sabers, coneixements, valors, normes i continguts culturals es duu a terme des de les generacions adultes a les més joves. Podríem dir que, d'alguna manera, coincidiria amb la definició de Durkheim d'educació. Es valora la importància de l'experiència vital, del saber per acumulació d'anys de vida i d'experiència.

Tot i això, Mead afegeix que es pot donar un altre tipus de socialització, en societats de cultura **cofigurativa**, en què les referències de socialització són els iguals, els companys i companyes d'edat. El model cultural es basa en la conducta dels coetanis. Aquesta tendència es destaca sobretot entre els adolescents i els joves, i significa una ruptura del sistema postfiguratiu.

I, finalment, Mead assenyalava un tercer tipus de societat, de cultura **prefigurativa**, orientada al futur. És una cultura més individualista en què la socialització destaca les pautes i patrons dels més joves, en el marc del triomf de la tecnologia "sense ànima". La ruptura generacional és planetària, però apareix la idea (i realitat) d'una comunitat mundial, compartint el coneixement i també el perill. Les TIC i la globalització són el marc en què es desenvolupen les interaccions. L'antropòloga arriba a advertir que els joves no saben què és el que cal fer, però intueixen que hi deu haver un sistema millor. No es tracta únicament que els adults (que apareixen com una generació aïllada) ja no són guies, sinó que no hi ha guies i es donen grans problemes de comunicació real, de fons.

És per això que plantejem un nou concepte que uneix i supera aquests tres tipus de cultura i socialització, el de la **Profiguració**³.

La profiguració és un nou concepte teòric (i aplicat) que promou el desenvolupament de la interdependència intergeneracional. Aquest neologisme és un concepte descriptiu, una proposta ètica-política i un element clau del Projecte Educatiu de la

³Vid. Molina-Luque, F. (2019). "Profiguración, acción creativa intercultural e innovación social: renovarse o morir en Rapa Nui (Isla de Pascua/ Easter Island)", a *Revista Latinoamericana de Estudios sobre Cuerpos, Emociones y Sociedad (RELACES)*, 29: 71-81.

Molina-Luque, F. (2020). "The Art of Living as a Community: Profiguration, Sustainability, and Social Development in Rapa Nui", a *Sustainability*, 12 (17): 6798. DOI: <https://doi.org/10.3390/su12176798>

Molina-Luque, F., Stonicakité, I., Torres-González, T., Sanvicen-Torné, P., "Profiguration, Active Ageing and Creativity: Keys For Quality of Life and Overcoming Ageism", in *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19, 2022: 1564. DOI:<https://doi.org/10.3390/ijerph19031564>

Ciutat de Lleida.

És un concepte descriptiu perquè ens presenta un nou tipus de socialització que uneix i transcendeix aquests tres tipus que en el seu dia identificà Margaret Mead⁴ (postfiguració, cofiguració i prefiguració) i actualitza les propostes de Norbert Elias⁵ sobre la figuració.

És, alhora, una proposta ètica-política per a la situació actual perquè és una proposta d'intervenció per superar la ruptura generacional i l'edatisme, i millorar la convivència social, en el marc d'un nou contracte social entre generacions. En aquesta línia, la socialització profigurativa afavoreix i impulsa aquesta interdependència intergeneracional, la solidaritat i la sostenibilitat.

I és un element clau del PEC perquè **evidencia la necessitat de promoure el diàleg intergeneracional i la comprensió de les emocions que també tinguin en compte les relacions entre generacions a la comunitat, a la ciutat.** Els subjectes i les seves emocions també canvien al llarg de la vida, per la pròpia experiència vital i la reflexió que comporta (fer-se vell i fer-se savi: *ageing / saging*).

Una de les aportacions més destacades que pot presentar aquest PEC de la ciutat de Lleida, com a proposta innovadora - d'innovació educativa i socialitzadora- és aquesta orientació intergeneracional, intercultural i d'inclusió.

Recerques i publicacions recents avalen tot aquest constructe i tota aquesta orientació de socialització profigurativa. Un estudi dut a terme a Finlàndia i Irlanda (2020) demostra que l'amistat intergeneracional condueix a la inclusió social. Es diu que l'amistat promou el benestar psicològic i físic i n'augmenta la inclusió social. En aquests estudis s'explora l'amistat intergeneracional des de la perspectiva d'amics "més joves" i "de més edat" en el curs de la vida, tot centrant-se en el paper que juga l'amistat intergeneracional en els processos d'inclusió social a la vida quotidiana dels participants. Els estudis han revelat que els joves i la gent gran coincideixen en les qualitats i els beneficis de l'amistat intergeneracional. A més, si bé l'edat no és un definidor uniforme de les amistats, les diferències en l'edat cronològica no tenen sentit, sinó que donen suport a la cura, el gaudi i la inclusió de formes alternatives en comparació amb les amistats entre iguals.

L'accés a una companyonia diversa, un suport diferent, xarxes més àmplies i identitats alternatives condueixen a més experiències d'inclusió social a nivell personal i social. De fet, aquestes estudis fan una crida als "formuladors" de polítiques i les comunitats per crear espais i oportunitats per a la inclusió a través de l'amistat per a totes les generacions⁶.

En aquesta línia, la proposta dissenya una ciutat educadora intercultural, intergeneracional i respectuosa amb la igualtat de gèneres per construir allò que Scheff

⁴ Mead, M. (1970). *Culture and commitment. A study of the Generation Gap*. National History Press/ Doubleday & Co.Inc.

⁵ Elias, N. (2008). *Sociología fundamental*. Editorial Gedisa, Barcelona.

⁶Korkiamäki, R. and Elliot O'Dare, C. (2021). "Intergenerational Friendship as a Conduit for Social Inclusion? Insights from the "Book-Ends", in *Social Inclusion*, 9 (4): 304-314. <https://doi.org/10.17645/si.v9i4.4555>

anomena vincles segurs (*secure social bond*).

Això és així perquè es dona una distància social adequada: l'individu interactua sense ser anul·lat o menyspreat pel grup ni tampoc és troba aïllat. El PEC i la Ciutat Educadora ha d'assegurar un cert procés d'individualització combinat amb una integració comunitària, grupal, que no ofega aquesta individualització. Gràcies a la profiguració, la necessària interdependència intergeneracional, es podrà lluitar contra la solitud no desitjada, tant dels ancians com dels joves⁷.

En ocasions, no s'està atenent (suficientment) la dramàtica realitat de molts joves, en relació amb la solitud no desitjada i els intents de suïcidi que estan creixent de forma alarmant. S'ha de cuidar, en especial, l'afectació psicològica que produeix en els joves els canvis constants que han de suportar per la pressió social i mediàtica. Aquest és un tema, la salut mental dels joves, que cal tractar en una ciutat educadora, amb diversos professionals implicats, de manera transversal i transdisciplinar (psicologia, educació social, treball social, sociologia, antropologia, pedagogia, etc.). El 6è informe de l'Observatori de la Infància i l'Adolescència de Lleida també ens posa en alerta sobre aquesta realitat i la seva tendència ascendent.

Així mateix, la interculturalitat és un antídote per lluitar contra el racisme i l'etnocentrisme, però també per superar el multiculturalisme dels guetos i el tancament de grups. **Els vincles segurs, emocionals, porten a la solidaritat i la cooperació que la ciutat educadora promou.** En cas contrari, com indicava Simmel, la ruptura de l'enllaç social pot provocar el conflicte.

Per tant, si la cadena emocional d'enllaços socials és superadora de la vergonya i enforteix l'orgull individual i comunitari, de col·laboració, es facilita la convivència ciutadana. Com indica Bericat⁸ és necessari un reconeixement de l'Altre, una mostra de deferència i respecte vers l'Altre per l'enfortiment o, en el seu cas, la reparació del vincle social (emocional).

El mateix Simmel advertia de les tendències desindividualitzadores de la metròpoli. Per contrarestar aquestes tendències, **la nostra proposta de ciutat educadora** (i del seu PEC) **té com a objectius el bé comú, la felicitat i el benestar** (el "viure bé", "*buen vivir*" o "conviure bé"⁹) **dels seus ciutadans.**

⁷En ocasions, no s'està atenent (suficientment) la dramàtica realitat de molts joves, en relació amb la solitud no desitjada i els intents de suïcidi que estan creixent de forma alarmant. És un tema en certa manera "tabú" que cal tractar-lo en una ciutat educadora, amb diversos professionals de manera transversal i transdisciplinar (psicologia, educació social, treball social, sociologia, antropologia, pedagogia, etc.).

⁸Bericat, E. (2000). "La sociología de la emoción y la emoción en sociología", a *Papers*, 62: 145-150.

⁹Tenint com a referència també, algunes experiències reeixides en el marc de l'anomenat "Buen vivir"/"Sumak Kawsay" (en quítxua) i "Suma Qamaña" (en aimara). Alguns autors, com Cortez, assenyalen que en diferents comunitats amazòniques, Centro Amèrica i fins i tot en pobles originaris d'altres continents, es troben termes que expressen un significat similar. Per Cortez el "*Buen Vivir*" té la forma d'un concepte holístic perquè entén la vida humana com a part d'una realitat vital més gran: significa vida en plenitud, en harmonia i equilibri amb la Natura i en comunitat, per això també se l'anomena "*el Bon Conviure*" (vid Molina-Luque i Yuni, 2017: 20-22). S'està assenyalant, d'alguna manera, la necessitat peremptòria i la joia de la interdependència, i del bé comú... tenint en compte el passat, però sobre tot vivint el present i reflexionar sobre el futur.

Podem identificar tres línies d'emoció:

- L'adhesió emocional, en el context urbà destaquem l'adhesió espacial, com a adhesió emocional vinculada als espais de la ciutat¹⁰.
- Les emocions en grups, la reflexió sobre les emocions en grups ens ha permès enquadrar la identificació col·lectiva present en un "nosaltres" que acompanya un "entorn afectiu comú".
- I el clima emocional, aquest es vincula amb la "imatge emocional" de la ciutat, que es percep en la vida quotidiana segons el seu ambient.

Els ciutadans comparteixen una sèrie d'elements d'identificació que giren al voltant d'una ciutat que, en definitiva, representa simbòlicament (socialment, culturalment, políticament) una determinada comunitat¹¹. En el nostre cas, a Lleida, destaca sobre manera La Seu Vella i el seu entorn, així com el riu Segre o el Camps Elisis. Però també hi ha altres espais que apareixen amb connotacions d'orgull de convivència, d'identificació històrica, però també de present i de futur (nous espais "guanyats" per a tots i totes). En una situació de globalització, gairebé com a reacció, es recuperen les identifications més locals, percebudes com a més properes i afectives; com indica M. Walzer¹² davantles identitats tènues (*thin*) dels estats, ens trobem amb les identitats denses (*thick*) de les

¹⁰Bale, J. (1993). "The spatial development of the modern stadium", a *International Review for the Sociology of Sport*, 28: 121-133.

Heinemann, K. (1998). "Inteligencia emocional en los clubes deportivos", a J. Martínez del Castillo (coord.), *Deporte y calidad de vida*, Madrid, Librerías deportivas Esteban Sanz, S.L, p. 157-179.

Molina-Luque, F. (2002). "Le profil sociologique du supporter de football. Adhesion identitaire et fidelisation", a *Staps. Revue Internationale des Sciences du Sport et de l'Education Physique*, 57: 69-84.

¹¹ En el nostre cas, a Lleida, destaca sobre manera La Seu Vella i el seu entorn, així com el riu Segre. Però també hi ha altres espais que apareixen amb connotacions d'orgull de convivència, d'identificació històrica, però també de present i de futur (nous espais "guanyats" per a tots i totes).

¹²Walzer, M. (1994). *Thick and Thin: Moral Argument at Home and Abroad*. University of Notre Dame Press, Notre Dame, Indiana.

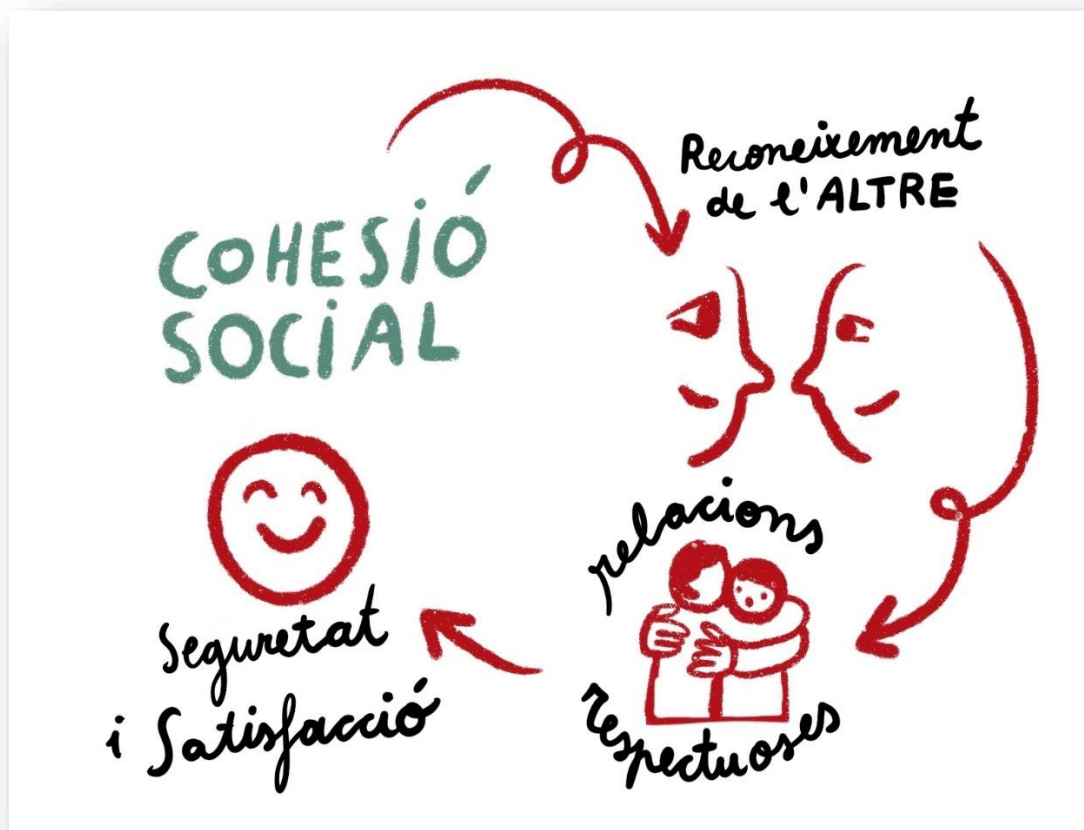
identitats culturals, comunitàries, ciutadanes.

Segons E. Illouz¹³, les emocions són relacions socials i significats culturals fusionats de manera inseparable i aquesta fusió confereix la capacitat d'impartir energia a l'acció. Ens trobem en una nova cultura de l'emotivitat, en què el jo interior privat té més representativitat pública. **La ciutat ha de desenvolupar un Projecte Educatiu de Ciutat, pensant en una educació intergeneracional, intercultural, inclusiva i, en aquest sentit, racional i emocional.**

La socialització de la ciutadania ha de generar llaços de pertinença i, per tant, de participació i inclusió.

La Ciutat Educadora ha de tenir en compte les emocions que estan condicionades per les normes socials, facilitant un lligam equilibrat entre subjectivitat afectiva i situació social objectiva. Les **normes de convivència ciutadana** han de procurar facilitar la identificació comunitària, promovent l'orgull de pertinença a la comunitat i allunyar els fantasmes de la vergonya o la humiliació de sentir-se forà.

La cohesió social promou emocions positives d'inclusió: el reconeixement de l'Altre, amb unes relacions respectuoses que desenvolupen emocions de seguretat i satisfacció.

¹³Illouz, E. *Les sentiments du capitalisme*, op. cit.

2.1. Índex de Desenvolupament Socioeducatiu (IDSEDU)

Aquest PEC també és una proposta innovadora a nivell metodològic, ja que inclou el nou **Índex de Desenvolupament Socioeducatiu (IDSEDU)**¹⁴ i, a més, una adaptació comunitària de l'Índex per a la Inclusió¹⁵ per tal d'acompanyar i avaluar el desplegament mateix del PEC, segons les diferents idiosincràsies i àmbits de les diverses regidories. Aquesta eina permetrà validar les diferents polítiques públiques des de la seva vessant educadora.

Aquesta fórmula profigurativa, també com a decàleg, té la següent regla numèrica mnemotècnica: 3 (I) – 4 (D) – 3 (S).

a) **Les 3 “I”**: L'Educació (com a Socialització), a l'escola i fora de l'escola, i al llarg de tota la vida, en el marc de convivència de la ciutat, ha de ser:

- **Inclusiva**: no es pot deixar ningú fora; cal vetllar per assegurar l'equitat i les oportunitats d'aprenentatge de totes les persones, independentment de les seves capacitats, de la condició social o cultural, la religió, la diversitat sexual o la identitat de gènere.
- **Intercultural**: reconèixer, respectar i posar en valor la diversitat cultural, tot potenciant la riquesa que suposa en la interacció i en la interrelació per a la convivència. És una acceptació crítica, de respecte a les persones i de diàleg crític i constructiu que ha d'ajudar a superar l'etnocentrisme, però també la multiculturalitat, fent ús de la llengua catalana com a element principal de cohesió social.
- **Intergeneracional**: ha de comptar amb el concurs de totes les generacions, de manera interdependent. Els éssers humans som vulnerables i gràcies a la solidaritat i la interdependència intergeneracional podem facilitar una vida digna, de qualitat i assegurar la sostenibilitat (social, ecològica, humana), de les generacions actuals i futures¹⁶.

¹⁴Molina-Luque, F. (2021). “(Re)pensem l'educació. Socialització profigurativa i l'Índex de Desenvolupament Socioeducatiu”, a *L'educació, la clau del futur*. VIII Jornades per a l'excel·lència. Esterrri d'Àneu.

¹⁵Booth, T. & Ainscow, M. (2000)/ 2006. *Index for inclusion*. Editat i produït pel CSIE “Centre for Studies on Inclusive Education” Mark Vaughan. Traducció al català: *Índex per a la inclusió. Guia per a l'avaluació i millora de l'educació inclusiva*. Traduït i adaptat al català per: David Duran, Josep Font, Climent Giné i Ester Miquel Editat per l'ICE-UB amb la col·laboració del Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya. Versió original en CD-Rom. Barcelona – 2006.

¹⁶Belloso, N. (2018). *El Debate sobre la Tutela Institucional: Generaciones Futuras y Derechos de la Naturaleza*. Universidad de Alcalá (Cuadernos Democracia y Derechos Humanos).

b) **Les 4 “D”**: Superar les **discriminacions** (superar els 4 *-ismes*, les 4 discriminacions principals de les que també es poden derivar d’altres), a través d’una gestió alternativa dels conflictes, tot enfortint la **convivència**:

- Superar la Discriminació per raó d’una suposada “raça”: “Racisme”
- Superar la Discriminació per raó de “classe” (riquesa/pobresa, injustícia social i inequitat): “Classisme” (*aporofòbia*¹⁷ o rebuig al pobre)
- Superar la Discriminació per raó d’un suposat “sexe” (gènere): “Masclisme” (societat patriarcal)
- Superar la Discriminació per raó d’edat: “Edatisme” (contra gent gran, però també contra gent jove) i “Adultcentrisme” (les persones adultes prenen les decisions i organitzen la vida dels infants sota la mirada d’una infància incapaç i fràgil)

c) **Les 3 “S”**: Identificar el Marc dels 3 eixos fonamentals de l’educació i la convivència, com a present i futur:

- **Solidaritat** (Equitat, estimació, cooperació, convivència...)
- **Sostenibilitat** (alinejar els diferents objectius com a ciutat educadora amb els ODS, en el marc de l’equitat i la sostenibilitat econòmica, comunitària, de país, món...)
- **Socialització Profigurativa**: Educació inclusiva al llarg de tota la vida, amb el concurs de totes les generacions. Interdependència Intergeneracional (també Equitat entre generacions)

¹⁷Vid Cortina, A. (2017). *Aporofobia, el rechazo al pobre*. Barcelona, Paidós.

L'ONU i la UNESCO advoquen per una educació inclusiva, sense violència i amb didàctiques enriquidores a través de l'exemple coherent. Se li atribueix a **Franklin** el cèlebre consell de **“explica'm i oblido; ensenya'm i recordo; involucra'm i aprenc”**. Aquest “involucrar” té molt a veure amb l'exemple que es dona. S'aprèn al llarg de tota la vida. Qualsevol persona que és viva i se sent viva, té curiositat i aprèn: **“Viu com si fossis a morir demà. Aprèn com si anessis a viure per sempre” (Gandhi)**. En definitiva, s'aprèn al llarg de tota la vida. Qualsevol persona que està viva i se sent viva, té curiositat i aprèn, i te necessitat de relacionar-se amb les altres persones i conviure bé. Per això parlem d'educació, però també de socialització, perquè és aprenentatge incloent-nos com éssers socials en el grup, en la comunitat, en la ciutat.

Simmel definia la societat com el complex d'individus socialitzats, conformats socialment, però també com a suma de les formes de relació mitjançant les quals sorgeix ella mateixa, és a dir, que en som productes de la societat però també membres d'ella (vid Molina, 2002: 128-129 i 2017: 154-156). Entre aquests paràmetres és on se situa la recerca educativa de manera significativa i fonamental, com a gran marc dels diversos i complexos àmbits d'estudi entorn de l'Educació, des d'un punt de vista sociològic.

Segons J. Beltrán (Jornada de treball sobre el PEC, Paeria 27/10/2022): *“L'Índex de Desenvolupament Socioeducatiu(IDSEDU) és una de les propostes més potents i originals del PEC de Lleida. És un Índex que no es prescriptiu, sinó orientatiu, és un Índex que ofereix un marc de comprensió de la realitat i alhora un marc per a l'acció i per la transformació social. (Pensar és fer, deia J. Dewey, learning by doing). Es un Índex que també és un decàleg (3-4-3) de principis d'accions, per procurar una ciutat Inclusiva, Intercultural i Intergeneracional, que supera discriminacions (racisme, classisme, patriarcalisme, edatisme), i que identifica els eixos de l'educació en la solidaritat, la sostenibilitat i la socialització profigurativa.”*

El que es desprèn de l'índex i del PEC és la idea que una altra ciutat és possible. És una eina, una palanca poderosa, per afavorir el canvi. El PEC és un projecte educatiu de ciutat que ensenya i aprèn alhora. I és per això que també hem de repensar l'educació dins i fora de l'escola, com a Ciutat Educadora.

3. OBJECTIUS I PLANTEJAMENT METODOLÒGIC

El Projecte Educatiu de la ciutat de Lleida constitueix un marc que situa l'Educació com un objectiu comú i compartit entre les diferents accions al municipi i, com a full de ruta, pretén cercar sinèrgies entre totes les persones ciutadanes, tant individualment com a col·lectiva, per desenvolupar una ciutat estructuralment educadora, que també aprèn.

En aquest sentit, l'objectiu general d'aquest PEC de Lleida és el següent:

Generar, de forma participativa i comunitària, un canvi cultural que situï l'Educació en el cor del projecte municipal, social i personal, des de la visió de la Ciutat Educadora.

A partir d'aquest objectiu general, podem concretar els següents **objectius específics**:

- 1.- **Reflexionar sobre l'educació a la ciutat de Lleida per fer ciutadania**, de forma que la socialització d'aquesta **generi llaços de pertinença** i per tant de participació i inclusió, i que **generi compromís de cada ciutadà i ciutadana** amb el funcionament i futur de la ciutat i de les persones que hi viuen.
- 2.- **Facilitar l'estructuració de les accions educatives que es portin a terme des de l'Ajuntament**: elaborar les **línies mestres** respecte a les possibilitats i mecanismes educatius que es poden implantar en les **accions de desenvolupament municipal**
- 3.- **Argumentar les estratègies per intervenir en la inclusió ciutadana** i en un model educatiu que ha d'integrar i articular elements de convivència, igualtat i equitat, inserció laboral, els nous sistemes de comunicació, la interculturalitat, les relacions intergeneracionals i la sostenibilitat.
- 4.- **Il·lustrar (facilitar), com a element de referència, les accions educatives per la resta d'entitats i institucions** que participen del fet educatiu a la ciutat de Lleida (i a d'altres ciutats, arreu)
- 5.- **Integrar els valors educatius entre la ciutadania i tots els sectors socials** en els processos de socialització formal, no formal i informal. El PEC ha d'esdevenir un document obert i viu, adaptant-se als canvis de la societat i transformant-la.

En base a aquests objectius, el plantejament metodològic ha pretès orientar el treball de camp, les dades, les lectures, les entrevistes i els debats al seu assoliment. En conseqüència, el procés d'elaboració d'aquest PEC ha tingut diferents **fases** al llarg de l'any 2022.

S'ha fet recerca bibliogràfica i documental prèvia per tal de consolidar el marc teòric i conceptual i d'altres exemples de ciutats educadores. Tenint en compte els objectius del PEC de Lleida i la metodologia més adient per treballar-ho, s'han proposat 4 grans vectors temàtics, que responen directament a la pregunta fonamental: **"Lleida és una ciutat educadora?"** S'han escollit els equips de treball per debatre al voltant de la pregunta

inicial cercant les Debilitats, les Amenaces, les Fortaleses i les Oportunitats, en una diagnosi el més completa possible. Per això, s'han dut a terme entrevistes en profunditat amb persones dels diferents partits polítics de la Paeria (no necessàriament com a representants, però sí més vinculats a temes d'educació), entrevistes documentals a persones tècniques de l'ajuntament (més directament relacionades amb les directrius i activitats del plantejament de Lleida com a Ciutat Educadora), i focus grup, que han ajudat a complementar i contrastar la informació recollida. Han estat un total de 45 entrevistes (més un grup de discussió), directament realitzades per l'elaboració del PEC, indirectament s'ha aprofitat també la informació i documentació derivada d'altres processos de participació i grups de treball duts a terme al llarg dels anys de desenvolupament del projecte com a ciutat educadora.

Un cop redactat el primer esborrany del document, on ja es podia entreveure la seva estructura, es va presentar en una jornada de treball (27/10/2022) amb participació tècnica de la resta de regidories i dels experts universitaris que ens han acompanyat en el procés. A partir d'aquí s'han organitzat diverses reunions amb tècnics d'altres regidories on s'ha pogut analitzar la proposta amb més detall i incorporar millores. Per últim s'ha procedit a redactar les propostes marc i les conclusions d'aquest PEC.

El document resultant es presenta en Comissió Informativa per les polítiques de gestió dels Drets de les persones i relació amb la comunitat (21/12/2022), a partir d'aquest moment els diferents partits polítics han fet arribar les seves aportacions que han estat integrades, en la mesura del possible, en el document final. Aquest inicia el seu procés d'aprovació definitiva presentant-se, en primer lloc, al Consell Escolar Municipal (22/02/2023), finalitzat el termini per presentar aportacions i millores s'aprova en una convocatòria extraordinària del CEM (07/03/2023), passa novament per la Comissió Informativa (15/03/2023) i finalment per Ple Municipal del 31 de Març del 2023.

4. LLEIDA COM A CIUTAT EDUCADORA

Segons el Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans (DIEC), urbà, és allò pertanyent a la ciutat, però també és allò civilment cortès, podríem dir, educat. I és que ciutat, “urbs”, prové del llatí amb un contingut de referència cap a la convivència entre persones i col·lectius diversos. El mot concret de ciutat, prové de “*civitas*” fent referència a la ciutadania, amb drets i deures, destacant la referència que té a l'arrelament. L'espai urbà, doncs, és un espai de convivència i d'interdependència, amb uns valors bàsics compartits. Per això és important els drets i els deures, les regles i normatives que ens permeten aquesta convivència lliure i solidària.

És en aquest sentit que la ciutat és educadora i també cuidadora, ja que l'espai públic ha de ser un espai de convivència, llibertat i desenvolupament individual i social.

De fet, hi ha autors i autores que parlen de “*cuidadania*”, fent èmfasi en la importància de les cures entre la ciutadania: els ciutadans i ciutadanes com a cuidadors i cuidadores, entre tothom¹⁸.

4.1 VECTOR 1. Participació: escolta activa i conscient

Lleida (el seu Ajuntament, la seva ciutadania, les seves institucions, associacions i empreses) ha d'apostar per desenvolupar la cultura de la participació, tot actuant i sent capaç d'escoltar de manera activa i conscient; és a dir, articular la Ciutat Educadora a través de la cultura de la participació

La interacció i el sentiment de pertinença al grup troba el seu laboratori d'assaig, per a una dinàmica social conjunta de ciutadania, a les escoles i als barris. Segons M. Rizo¹⁹, la concepció dels “rituals d'interacció de Collins” té en el consens un component important, en relació amb la comunicació intersubjectiva i això, afegim nosaltres, es dona tant als grups escolars com als barris d'una ciutat.

Quan la situació de comunicació entre els mateixos ciutadans i entre aquests i els polítics de la ciutat, apunta cap a la consecució conscient d'una cosa específica (debatre unes decisions, millorar la convivència del barri, la neteja dels carrers, la humanització de les places...) és probable que s'incrementi el sentiment de pertinença al grup. Aquest sentiment de pertinença al grup i d'identitat comunitària²⁰ reforça als

¹⁸Laguna, J. (2021). *Cuidadania. Del contrato social al pacto de cuidados*. Madrid: PPC; Zaitegui, N.: <https://www.youtube.com/watch?v=RpofPB0uLvM>
<https://www.magisnet.com/2022/05/hacia-una-sociedad-de-cuidados-tambien-desde-la-escuela/>; entre d'altres.

O la proposta de la construcció i desenvolupament de ciutat enfocada a la cura, com proposa Izaskun Chinchilla (2020): “La Ciudad de los cuidados”. Madrid, La Catarata.

¹⁹Rizo, M. (2015). “Interacción y emociones. La microsociología de Randall Collins y la dimensión emocional de la interacción social”, a *Psicoperspectivas. Individuo y sociedad*, 14 (2): 51-61.

²⁰Molina-Luque, F. (2002). “Entre l'identité et l'identification: un problème complexe de la recherche sociologique dans le domaine de l'interculturalité”, in *Sociétés*, 76: 59-70.

individus emocionalment, de tal manera que promou sentiments de seguretat en sí mateixos, i desitjos que les accions del grup continuïn sent moralment correctes.

Treballar conjuntament ajuda a generar aquest sentiment de pertinença tan necessari per a la pròpia autoestima i la de la ciutat. Formar equips entre els mateixos tècnics de l'ajuntament, amb tècnics d'altres administracions, d'entitats privades, d'entitats socials de tot tipus, etc. es una manera de sumar esforços i consolidar ofertes per a tothom. Identificar agents diversos (diversitat de la ciutadania com una riquesa social) i programar conjuntament les diverses accions, detectant i incorporant habilitats, gustos i activitats per a tot tipus de públic.

Per obtenir bons resultats es del tot imprescindible donar exemple des de la política i la gestió del dia a dia.

El funcionament d'una ciutat educadora ha de ser un model, som referents. Per això cal que des de l'Ajuntament es cerqui el temps necessari i es creïn espais de socialització presencial, on s'hi pugui trobar tothom i on es promoguin processos participatius que impliquin diàleg, escolta activa, corresponsabilitat entre els agents implicats, lideratge distribuït entre els equips, disseny conjunt i avaluació contínua i evolutiva.

Cal aprofitar i potenciar les estructures ja creades i en funcionament²¹. Aquest treball ens permetrà recuperar el sentit de la participació.

4.2 VECTOR 2. Espai públic: amable i respectuós

Lleida (el seu Ajuntament, la seva ciutadania, les seves institucions, associacions i empreses) ha de voler ser més activa, més bonica, més amable: pel que fa a les relacions humanes, en l'ús de l'espai públic i els equipaments municipals, en la cura i el respecte al medi ambient.

L'ecologia urbana no només fa referència a la infraestructura verda de la ciutat, sinó també a com de fortes i cohesionades són les seves relacions socials en el conjunt del medi. Per això cal tenir en compte els següents aspectes:

- Aprofitar la interrelació que s'estableix a la ciutat entre convivència a l'espai públic. Esport i zones verdes pot ser una bona oportunitat per a la producció d'espais públics urbans més educadors i cohesionats.
- L'existència de mobiliari en bon estat i distribuït de manera que convidi a la conversa pot suposar una palanca al desenvolupament d'espais de cohesió i intercanvi.
- Una bona senyalització pot facilitar la llegibilitat de la ciutat, de tal forma que se'ns mostri com una estructura transparent i endreçada, facilitant a l'hora també la creació d'espais de cohesió.

²¹ Vid: <https://lleida.decidimcatalunya.cat> / <https://www.paeria.cat/bustiaetica/ca/index.asp> i app co-resol

- Els espais i carrers ben il·luminats generen sensació de seguretat i propicien la creació d'espais de mobilitat i intercanvi en certs llocs de la ciutat.
- Esdevé primordial articular espais amb multiplicitat d'usos per a totes les generacions, generar espais ben cohesionats entre tota la ciutadania, independentment de l'edat que tinguin els seus usuaris.

En la línia de H. Baum²², plantejem una planificació urbana de ciutat educadora on la planificació té com a objectiu canviar el comportament de les persones i l'èxit depèn de la comprensió de la motivació humana. Cal comprendre les experiències emocionals per a l'activitat humana. I aquestes experiències emocionals s'enriqueixen quan es comparteixen. Les persones no només pensen i actuen racionalment, sinó també emocionalment.

Els llocs, els espais urbans, també tenen un component emocional clar, ja que donen seguretat i significat a les vides de les persones, i la pèrdua (el desplaçament forçós o la degradació) pot significar por, tristesa i/o depressió. L'educació profigurativa que una ciutat pot promoure rau en la generació d'espais de diàleg i d'intercanvi entre diverses generacions de joves, adults i gent gran.

En una ciutat educadora, allò sensible juga un paper fonamental en les maneres de sentir l'espai urbà, com un espai social, d'interacció i interdependència. Les emocions que experimentem estan ubicades espacialment i temporalment, a la ciutat i en les relacions entre generacions. I, efectivament, les emocions influeixen en la formació d'atmosferes urbanes que configuren l'experiència viscuda. La profiguració²³ és un concepte teòric que comporta un plantejament metodològic per capturar imaginaris urbans relacionats amb allò sensible, allò emocional i allò afectiu: la interdependència intergeneracional ho fa possible, ja que **les diferents generacions han de tenir espais propis, però també espais en comú, on compartir experiències de passat i de present, i projectar millores de futur.**

I és per això que la ciutat treballa per fer-se més amable, amb més espais verds i naturalitzats, una ciutat per passejar-se, per gaudir-la, que convidi a la pràctica de l'esport a l'aire lliure. **Hi ha poques ciutats envoltades d'un pulmó verd com és l'horta. Cal aprofitar aquesta fortalesa.**

Una ciutat que treballa per obrir els seus espais, **on totes les persones ens sentim segures.** Els espais oberts, transparents i ben il·luminats transmeten seguretat. **Incorporar la perspectiva de gènere en els disseny dels espais públics és una pràctica pròpia d'una Ciutat Educadora.**

Aquesta sensació de seguretat s'ha d'estendre als entorns dels centres educatius de la ciutat, el espais on acomiadem i rebem als infants abans i després de la jornada escolar

²²Baum, H. (2015). "Planning with half a mind: Why planners resist emotion", a *Planning Theory & Practice*, 16 (4):498-516. <https://doi.org/10.1080/14649357.2015.1071870>

²³Molina-Luque, F. "Profiguración, acción creativa intercultural e innovación social... op. cit.
Molina-Luque, F. "The Art of Living as a Community: Profiguration, Sustainability, and Social Development... op. cit.
Molina-Luque, F., Stoncikaitė, I., Torres, T., Sanvicen-Torné, P., "Profiguration, Active Ageing and Creativity... op. cit.
Molina-Luque, F. *El nuevo contrato social entre generaciones. Elogio de la Profiguración.* op. cit.
Molina-Luque, F. (2022). *Claves para unas relaciones sociales sostenibles. Profiguración, convivencia y solidaridad.* Editorial Tirant lo Blanch, València, 2022.

ens han de permetre fer-ho amb calma i seguretat, han de ser moments que facilitin, per una banda la socialització entre les famílies i per l'altra l'autonomia de l'infant.

En una ciutat educadora, els entorns escolars han de ser espais segurs i respectuosos amb la infància i les seves famílies.

D'aquesta manera, i tenint en compte tot això, la planificació urbanística, per exemple, s'ha de desenvolupar també segons les emocions dels qui habiten els seus espais, tenint com a objectiu canviar el comportament de les persones. L'èxit depèn de la comprensió de la motivació humana²⁴.

És fonamental entendre el que motiva la gent, els desitjos i les ansietats que porten a actuar les persones, destacant el paper que juga l'emoció en el comportament humà.

4.3 VECTOR 3. Educació: Equitat, èxit educatiu i cohesió social

Lleida (el seu Ajuntament, la seva ciutadania, les seves institucions, associacions i empreses) ha de voler oferir més oportunitats; ha de creure en la seva ciutadania, en la ciutat com a motor econòmic, en l'educació al llarg de la vida com a palanca d'èxit, i amb la llengua catalana, com a element cohesionador i impulsor en tots els àmbits.

Cal tenir present que les desigualtats educatives comencen abans de l'escola primària, ja que el nivell educatiu i els recursos de què disposa una família condicionen els estímuls que els nens i les nenes reben a la llar. I és per això que l'educació infantil és especialment beneficiosa per a aquells infants que venen d'entorns més vulnerables. **L'equitat i la igualtat d'oportunitats comença per donar a l'etapa 0-3, l'etapa on tot comença, la importància que es mereix.**

La xarxa d'**Escoles Bressol Municipal de la ciutat de Lleida** son el pal de paller d'aquesta ciutat educadora, la seva tasca és àmpliament reconeguda. Son model i referent pedagògic a nivell europeu. És important recordar en aquest PEC que les primeres escoles neixen per donar resposta a una necessitat de la ciutadania, era una demanda de les famílies a les Associacions de Veïns dels diferents barris de la ciutat. Des de l'any 1976, quan s'inaugura la primera EBM al barri de Pardinyes, fins a l'actualitat, comptem amb una xarxa d'escoles. Centres educatius que comparteixen un projecte educatiu que té en compte els trets d'identitat propis de cada escola i posa a l'infant al centre de l'acció educativa.

Cal descobrir maneres efectives de transferència de coneixement mitjançant la

²⁴Vid.R.NavarroMacias18/01/2017:<https://www.lavanguardia.com/vivo/ciudad/20170118/413447316211/emocio-ne-diseno-urbanistico-ciudades.html> i Baum, H. (2015). "Planning with half a mind: Why planners resist emotion", a *Planning Theory & Practice*, 16 (4):498-516. <https://doi.org/10.1080/14649357.2015.1071870>

col·laboració i l'intercanvi comunitaris. **Desenvolupar la cultura de l'aprenentatge implica identificar nous llocs d'aprenentatge i reconèixer els beneficis de construir de manera comú i compartida.** És important tenir en compte que la infraestructura d'aprenentatge la proporcionen els proveïdors de llocs d'aprenentatge formals, no formals i informals i que les habilitats per a la vida necessàries es desenvolupen mitjançant **comunitats de pràctica.**

Un exemple d'aquesta mirada comunitària és el **Servei d'Orientació d'Àmbit Comunitari (SOAC) de 0 a 20 anys**, vinculat al Pla Educatiu d'Entorn de Lleida. El seu objectiu és detectar les necessitats educatives en les diferents etapes i les situacions de risc o vulnerabilitat i connectar-les amb els recursos més propers mitjançant un itinerari formatiu personalitzat. També pot ajudar a evitar l'absentisme i l'abandonament escolar prematur al temps que pot millorar les expectatives d'èxit educatiu d'aquells joves que, un cop acabada l'etapa obligatòria, no hagin graduat o es trobin en risc d'abandonament escolar. En aquest sentit cal destacar el servei educatiu municipal **Lleida Orienta**. Un programa en actiu i amb molt d'èxit que ofereix orientació educativa i oportunitats de millora de l'ocupabilitat als joves de la ciutat. Per a molts joves suposa la porta d'entrada al sistema educatiu català.

El [Pacte Local per la prevenció de la segregació escolar a Lleida](#) és un instrument de la ciutat que neix del treball del Consell Escolar Municipal, amb la voluntat d'explicitar la corresponsabilitat de tota la comunitat educativa. El Pacte té com a objectius poder prendre decisions de manera col·lectiva que puguin tenir efectes sobre les condicions educatives i d'escolarització de l'alumnat, afavorir l'equivalència en l'èxit educatiu, garantir tant la igualtat d'oportunitats, com la cohesió social i donar a les famílies la tranquil·litat i confiança en la tria d'escola.

Segons la UNESCO cal reconèixer l'aprenentatge al llarg de la vida ALV com un nou Dret Humà i establir el ALV (*Lifelong Learning*, LLL) com un bé comú. A més indica que cal col·locar els grups vulnerables en el centre de la agenda política de l'aprenentatge al llarg de la vida ALV (LLL).

Les Tecnologies de la Informació i la Comunicació (TIC), les plataformes digitals i les xarxes socials son als carrers de la ciutat, a les cases i han entrat també a l'escola. La connexió a la xarxa ha modificat la dinàmica escolar i la didàctica d'ensenyament-aprenentatge. El sempitern debat sobre les bondats o les maldats d'Internet, els mòbils i les TIC a l'escola s'està resolent a favor de les oportunitats educatives que té el món digital i en línia. La crisi provocada per la COVID-19 ha posat de manifest, entre moltes altres qüestions, tres consideracions fonamentals en relació amb les TIC, l'escola, i la societat en general:

- a) que les TIC i l'ensenyament-aprenentatge en línia permeten una alternativa rellevant a la presencial, i més que una alternativa, una complementarietat enriquidora,
- b) que la desigualtat socioeconòmica és un handicap definitiu i s'ha de lluitar contra aquesta bretxa digital: ni totes les famílies ni tots els alumnes tenen accés a Internet ni els recursos necessaris per a un ensenyament en línia en equitat,
- c) que malgrat totes aquestes possibilitats benvingudes que permeten i faciliten les TIC i la Internet de les coses, res no pot substituir les relacions personals entre els alumnes

(els iguals) i els mestres, ni les tutories personalitzades. El coneixement, les competències, els valors i les emocions es desenvolupen (s'aprenen, s'ensenyen i es "practiquen") en la interrelació social.

El nou [Fab Lab](#) de la ciutat de Lleida és un projecte de futur on es reflecteixen una gran part de les idees que hem exposat fins ara en aquest PEC, afegint-ne una de nova: posar la tecnologia al servei de tota la ciutadania²⁵. El Fab Lab de Lleida està pensat com un nou espai a la ciutat: obert, relacional, inclusiu i motor en tendències tecnològiques. El seu objectiu es fomentar la innovació, la creació i la difusió del coneixement creant valor i noves oportunitats. Vol ser una eina transversal d'innovació social on, si bé els Fab Labs tenen un component tecnològic expressat a través de l'existència de les màquines als seus espais, es doni molta importància a com es pot innovar mitjançant l'intercanvi de coneixement que en aquests espais es pot produir.

Un projecte que tindrà les següents línies a seguir: cohesió social/ciutadania, coneixement compartit, lliure accés a la tecnologia i pensament circular. **És un exemple en el que es pot albirar l'aplicació de l'IDSEDU de manera exitosa, ja que compleix les 3 "I": és inclusiu, intercultural i intergeneracional; les quatre "D": ajudarà a superar la discriminació per qualsevol de les raons exposades, i contempla també les 3 "S": solidaritat, sostenibilitat i la socialització profigurativa.**

4.4 VECTOR 4. Entorn saludable: on l'infant creix feliç i segur

Lleida (el seu Ajuntament, la seva ciutadania, les seves institucions, associacions i empreses) ha de construir un entorn saludable on créixer feliç i segur. Les persones que es cuiden, per elles mateixes i pels altres, basteixen un acte d'amor i solidaritat cap a la seva ciutat.

La proposta global és que la ciutat educadora ho sigui també per assegurar una bona qualitat de vida, destacant els aspectes de millora de l'activitat física i la salut en general.

Una ciutat educadora ha de ser una ciutat sana i ha de tenir com a prioritat la disminució de les desigualtats socials. Aquestes desigualtats es donen no sols entre zones de la ciutat, sinó també entre grups poblacionals, és per això que és primordial l'atenció a població vulnerable i vulnerabilitzada en diferents etapes de la vida. Lleida ha de ser inclusiva en la diversitat per diferents eixos de desigualtat com el gènere, l'edat, el lloc de procedència, l'orientació afectivo-sexual, la diversitat funcional o la inseguretat socioeconòmica. Tot això relacionat íntimament amb les possibilitats de desenvolupament saludable i de benestar de la població.

Desenvolupar un pla de promoció profigurativa de l'esport i l'activitat física, que inclogui a tots els infants, joves i adolescents, persones amb discapacitat, gent gran i persones amb risc d'exclusió social pot facilitar l'adquisició d'aquest propòsit tan ambiciós. Per aconseguir-ho cal un abordatge interdisciplinari, intersectorial, intercultural i intergeneracional, en què s'impliquen les famílies, els mateixos infants i adolescents,

²⁵ Vid: <https://fablablleida.paeria.cat/web/>

gent gran, els educadors, els professionals de la salut, els polítics, les institucions i tot el teixit social i comunitari creant un entorn facilitador i possibilitador.

Cal promocionar l'esport entre els joves com a factor de protecció, per això s'ha de capacitar i facilitar eines per adquirir hàbits de pràctica física, sobre tot en relació amb l'educació per a la salut en infants i adolescents²⁶. En aquest sentit resulta molt interessant consultar l'informe de la Taula intersectorial d'estils de vida saludable en població infantil i juvenil que recull les dades de [l'enquesta Planet Youth](#).

És necessari **crear entorns que facilitin l'adopció d'hàbits saludables**, com ara espais d'oci i relació, que afavoreixen la pràctica d'activitat física de manera quotidiana, fàcil i agradable, accessible i sostenible. Així com afavorir **campanyes i projectes per la promoció de l'activitat física i salut**, amb especial atenció a la població amb risc d'exclusió social.

Per altra banda, si volem complir amb la primera "i" de ciutat educadora i inclusiva caldrà **augmentar la pràctica de l'esport adaptat**, mitjançant l'adaptació de pavellons i nous programes.

Un exemple de bona pràctica en aquest sentit és el programa de les [escoles esportives](#) municipals. Aquest programa proposa afavorir la pràctica dels diferents esports dins de les pròpies escoles, cerca potenciar el desenvolupament integral dels infants a través de l'esport i aconseguir una bona experiència motor inicial mitjançant un projecte pedagògic basat en l'educació dels valors com a eix vertebrador de tota activitat esportiva²⁷.

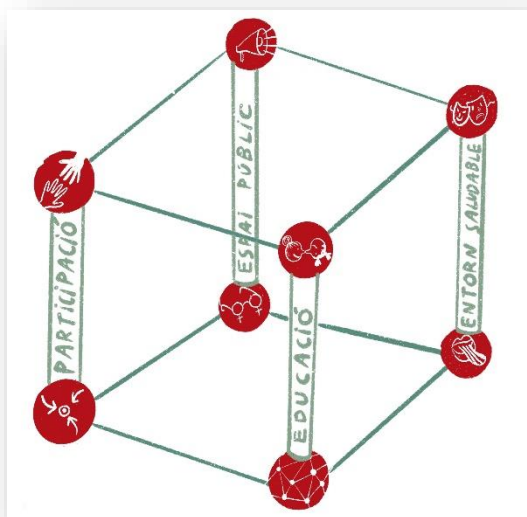

²⁶Vid en aquest sentit, els resultats de l'enquesta del pla youth: https://salutpublica.paeria.cat/wp-content/uploads/2022/10/Dades-Observatori-Joves-i-Benestar-2019-2020_compressed.pdf (factors de protecció: pràctica d'esport i entorn saludable).

²⁷Vid: https://esport.paeria.es/programes/copy_of_esports-per-tothom

5. EIXOS TRANSVERSALS EN EL MARC DE LA CIUTAT EDUCADORA

Una vegada estructurada la presentació dels quatre vectors que conformen els pilars sobre els que es manté el Projecte Educatiu de la Ciutat de Lleida, presentem ara els **eixos transversals** que, des de la nova perspectiva comunitària, uneixen els vectors dibuixant un quadrat que delimita l'espai on situar les accions. Les diferents accions municipals representen nodes d'una mateixa xarxa que ho connecta tot.

I és en aquesta figura on cal incloure la constel·lació d'accions educatives de la ciutat de Lleida: identificar totes les actuacions, projectes, activitats que es fan des de l'ajuntament, àrea per àrea i regidoria per regidoria, així com identificar també totes les actuacions, projectes, iniciatives que es fan més enllà de la institució municipal, des dels àmbits públics, privats, entitats, individuals i col·lectives.

Definim 8 EIXOS TRANSVERSALS (arestes de dues cares oposades del cub)

1.- INCLUSIÓ

La detecció inicial és bàsica per poder analitzar posteriorment els buits i les responsabilitats que fan que part de la població quedi fora.

Una ciutat inclusiva no pot deixar ningú enrere; cal vetllar per assegurar l'equitat i les oportunitats d'aprenentatge de totes les persones, independentment de les seves capacitats, de la condició social o cultural, la religió, la diversitat sexual o la identitat de gènere.

Es tracta d'un principi bàsic i transversal que cal tenir en compte en totes les accions municipals. Les estratègies que fomenten una educació inclusiva garanteixen la qualitat per a tothom. L'objectiu subjacent és construir comunitats escolars col·laboratives, en el marc d'una ciutat educadora.

La ciutat educadora pot ajudar a educar dins i fora de l'escola, amb la participació d'altres professionals del món del treball social, l'educació social, la psicologia, la psicopedagogia o el sanitari com la infermeria, per exemple. La idea (i la voluntat de realitat) és que l'escola estigui oberta a la societat, que no hi hagi murs en cap sentit, que sigui permeable i motor de transformació i igualtat d'oportunitats, d'equitat. [El Pla Educatiu d'Entorn de Lleida](#), amb més de quinze d'anys d'experiència, n'és un exemple. I és que no hem d'oblidar que l'escola, el sistema educatiu, per si sol, no pot trencar un sistema desigual i injust.

Per avaluar si una acció es inclusiva cal preguntar-se en primer lloc si tothom hi pot ser present, és accessible per tothom? Però amb la presència no és suficient, cal garantir també la participació i el progrés. Tothom hi pot participar? Tothom s'hi sent volgut? Tothom aprèn? Presència, participació i progrés garanteixen la inclusió (Collet, J., Naranjo, M. i Soldevila-Pérez J. 2022).

L'objectiu d'assolir l'equitat educativa és necessari per convertir-nos plenament en una Ciutat Educadora. Volem construir una ciutat diversa que eviti una distribució significativament desigual de l'alumnat entre els centres educatius, fet que dificulta el camí cap a la igualtat d'oportunitats, l'èxit educatiu i la cohesió social. I és per això que el 29 de juliol de 2022 el Ple Municipal de l'Ajuntament de Lleida aprova el **Pacte Local per la Prevenció de la Segregació Escolar a Lleida**.

2.- INTERCULTURALITAT

Reconèixer, respectar i posar en valor la diversitat cultural així com potenciar la riquesa que suposa en la interacció i en la interrelació per a la convivència, han de ser eixos transversals de tots els projectes i plans municipals. El diàleg crític i constructiu ha d'ajudar a superar l'etnocentrisme, però també la multiculturalitat.

Establir vincles interculturals (cultures i hàbits, fent-los compatibles i mútuament enriquidors), intergeneracionals (entre infants, joves, adults i gent gran) i de gèneres (tot i que es pot partir també de la premissa d'un únic gènere, l'humà).

Cal destacar del Pla Director Municipal de Cooperació de Lleida (22-25) l'enfocament de gènere i basat en els drets humans (EGiBDH). L'atenció es centra en aconseguir que totes les intervencions de forma intencional i sistemàtica promoguin l'equitat de gènere i el respecte, la protecció i realització dels Drets Humans en tots els projectes i accions municipals.

3.- INTERGENERACIONAL

Els éssers humans som vulnerables i gràcies a la solidaritat i la interdependència intergeneracional podem facilitar una vida digna, de qualitat i assegurar la sostenibilitat (social, ecològica, humana), de les generacions actuals i futures.

L'educació inclusiva també al llarg de tota la vida i amb el concurs de totes les generacions genera interdependència positiva, també equitat entre generacions.

4.- PERSPECTIVA DE GÈNERE

Encara queda recorregut per treballar pel respecte de l'Altre sigui com sigui, sense oblidar les fites assolides en relació amb l'anomenada igualtat de gènere i la lluita per superar el patró masclista, patriarcal i homòfob -lgtbiq+- i la violència de gènere.

La transversalitat de gènere implica la integració de la perspectiva de gènere en l'elaboració, el disseny, la implementació, el seguiment i l'avaluació de polítiques, mesures normatives i programes de despesa, amb l'objectiu de promoure la igualtat entre homes i dones i combatre la discriminació.

El **IV Pla Municipal de Polítiques d'Igualtat de Gènere a Lleida (22-26)** és un marc de referència per donar continuïtat a una actuació municipal compromesa amb la implementació transversal de polítiques públiques per a la igualtat de gènere a tot el municipi.

5.- TREBALL EN XARXA

Per aprofundir en el **treball en xarxa** cal tenir presents **dos nivells: intern i extern**.

- El treball en xarxa que suposa una **educació comunitària i integradora** de tots els agents i agències de socialització de la ciutat (i arreu), tant en relació amb l'educació formal, no formal com informal; i també **treball en xarxa intern de la pròpia estructura municipal**, de l'ajuntament entre les diferents regidories, àmbits polítics i tècnics.
- El treball en xarxa que suposa **col·laborar amb d'altres ajuntaments** i municipis, com els que s'integren a les diferents xarxes de col·laboració de Ciutats Educadores (RECE), Ciutats Amigues de la Infància (CAI-UNICEF), xarxa internacional Ciutat dels nens i de les nenes, etc. per tal de conceptualitzar i desenvolupar una educació al llarg de tota la vida.

Hi ha una gran quantitat d'accions, plans, serveis, recursos, etc. que necessiten un tractament transversal per poder sumar sinèrgies i establir ponts. Això implica treballar de manera integrada i interconnectada les diverses regidories implicades.

S'han de destacar les idees (i pràctiques) que hi ha en propostes comunitàries que vertebrin, des de l'educació formal (el sistema educatiu), sinèrgies i treball en xarxa amb l'Ajuntament i altres actors públics i privats. Ens referim al Pla Educatiu d'Entorn de Lleida i la seva nova vinculació amb el Servei d'Orientació d'Àmbit Comunitari (SOAC), o metodologies com les Comunitats d'Aprenentatge (Lleida és una ciutat referent en l'aplicació de les CdA a les Escoles Bressol Municipals) i l'Aprenentatge Servei (comptem amb projectes amb molt bona resposta dels centres educatius i un alt nivell de participació). Disposem també d'un [mapa de recursos i oportunitats educatives de la ciutat](#) públic i accessible per tothom.

En aquest sentit, els ajuntaments han d'avançar en aquesta educació "a temps complert" en **dos àmbits** d'intervenció:

- Els **mecanismes de participació i governança**: a través del Consell Escolar Municipal transformat en **Consell Municipal d'Educació**. Es proposa un canvi de nom que suposa ampliar la mirada, assegurant la participació de la comunitat educativa més enllà de l'escolar. Es substitueix el terme "escolar" molt més restringit per "educació" molt més ampli i inclusiu. Recordem que les paraules tenen un valor performatiu sobre la realitat, creen noció de la realitat social. Anomenar una idea, donar nom a enfocaments renovats i renovadors, és identificar possibles alternatives de debat i d'orientar l'acció. Es diu que si alguna cosa no s'anomena, no existeix i, al contrari, si se li dota de menció ens permet comprendre i actuar²⁸.
- La **creació de noves modalitats de gestió pública** en els municipis: cal disposar d'estructures que planifiquin, pensin i avaluin les pràctiques de ciutat educadora de forma participada amb els agents. Es tracta de generar estratègies de coneixement compartit. En aquest sentit, també es poden analitzar les possibilitats de models de convenis de col·laboració amb les diferents entitats que promouen projectes educatius en la línia de la ciutat educadora.

En aquest sentit, **cal potenciar la connexió entre tots els serveis**, de l'ajuntament. Cal teixir sinèrgies, implicar i potenciar la col·laboració d'institucions, escoles, entitats, teixit empresarial, etc. Els Consells de Zona o les Comissions d'Escola i Entorn poden ser un bon instrument (integrant associacions de veïns, comerciants, centres educatius i ciutadania) i poden gaudir de l'acompanyament d'un treball tècnic.

És important que el procés participatiu pugui ser acompanyat de la figura tècnica de l'Ajuntament dels diferents departaments implicats.

6.- COMUNICACIÓ

Una Ciutat Educadora ha d'explicar-se i fer-se entendre.

Cal fer pedagogia (i didàctica) per explicar les accions de ciutat. La comunicació és un element molt important de l'acció política. Grans projectes han fracassat perquè no s'han sabut explicar prou bé a la ciutadania. Quan s'inicien unes obres el ciutadà ha de saber què passa en el seu carrer i quan temps durarà aquella acció, si hi ha un canvi en la direcció d'un carrer que l'afecta ha de saber perquè s'ha pres aquella decisió. Una de les vies d'accés a la informació més emprada per la ciutadania són les **webs** de les diferents regidories. **Cal que siguin intuïtives i comprensibles per tothom**. La ciutat de Lleida genera moltes informacions noves diàriament: activitats i programes, oferta educativa i de lleure, programació cultural i de festes, campanyes informatives, subvencions a entitats, contractació pública, ofertes de feina, etc. **El volum informatiu és tan elevat que pot generar confusió a la ciutadania limitant l'accés només a les persones que tenen cert nivell d'expertesa en aquest tipus d'entorn.**

²⁸Vid Molina-Luque, F. *Op cit.* (2021: 13).

7.- LLENGUA CATALANA

L'ús social de la llengua catalana com a element **cohesionador** és un element fonamental de l'educació intercultural (que no del "multiculturalisme") amb tot el reconeixement i respecte per totes les llengües i cultures, per totes les persones. Totes les llengües signifiquen un enriquiment humà, un enriquiment social i un enriquiment en l'àmbit de la comunicació i la cultura, per això es reconeixen i es potencien.

L'ús de la llengua catalana ha de ser l'element vertebrador d'una comunicació comuna entre la diversitat, un element cohesionador de ciutadania a nivell d'ús institucional i de vida quotidiana, d'interlocució i d'interrelació social.

8.- ACCÈS A L'ART I A LA CULTURA

Els humans tenim dret a la cultura i a l'art. Es tracta d'un dret fonamental, vinculat a l'alta capacitat de llenguatge simbòlic que ens caracteritza com a espècie, on es recolzen el nostre coneixement, el nostre potencial transformador i la nostra facultat de discerniment ètic. No poder exercir aquest dret coarta el desenvolupament personal i constitueix un factor greu d'exclusió social.

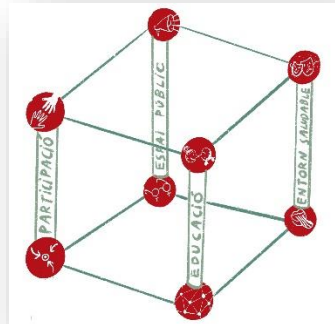
Carta de les Arts a l'Educació
L'educació en les arts, condició del dret de la ciutadania a la cultura
1r Fòrum de les Arts a l'Educació, 1 i 2 d'abril de 2022

La Carta de les Arts a l'Educació descriu entre les accions necessàries per aconseguir un avenç real en l'assoliment d'una educació inclusiva i amb perspectiva intercultural, (ODS 4,10 i 11) garantir l'educació artística en tots els nivells educatius, creant ponts dins i fora de l'horari escolar i amb la formació al llarg de la vida, garantint que hi hagi una oferta no discriminatòria.

La ciutat de Lleida compta amb tres escoles d'art municipals (Escola d'Art Municipal Leandre Cristòfol, Conservatori i Escola de Música Municipal i AULA Municipal de Teatre). Aquests tres centres constitueixen una peça clau per al desenvolupament de les arts dins l'educació, dels infants, joves i adults. Per altra banda, la Universitat Popular de Lleida és un projecte pensat per a persones adultes que tinguin interès per desenvolupar les seves capacitats artístiques i culturals. L'oferta formativa proposada s'entén com un procés global i flexible donant especial rellevància a la formació integral de les persones: aprendre a conèixer, aprendre a fer, aprendre a viure junts i aprendre a ser. Té com a finalitat promoure la participació social i l'educació al llarg de la vida.

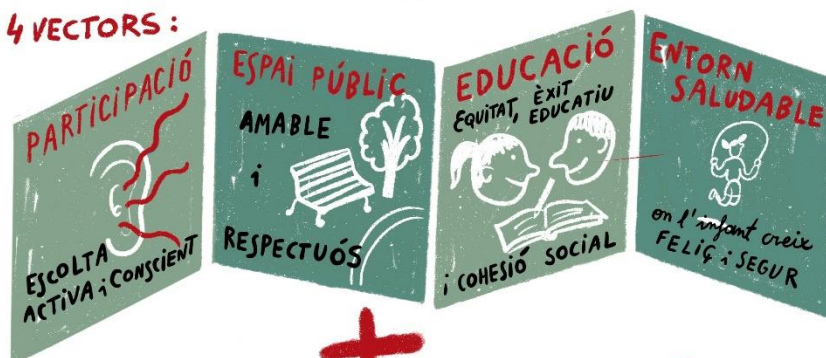
Una Ciutat Educadora és una ciutat que llegeix, que convida a llegir, que posa la lectura i els llibres a l'abast de tothom. En aquest sentit s'ha iniciat la feina amb l'aprovació del nou [Pla Municipal del Servei Bibliotecari de la Ciutat de Lleida](#). Les noves biblioteques estan pensades per constituir-se com a potents nodes culturals distribuïts a la ciutat, en els quals, s'hi integraran diferents serveis (Novembre 2020).

Per tal d'aprofundir en el procés de transformació educativa que planteja aquest PEC per a la ciutat de Lleida, cal tractar les arts i la cultura com a facilitadores de l'enfocament inclusiu, intercultural i intergeneracional que el subjecta.

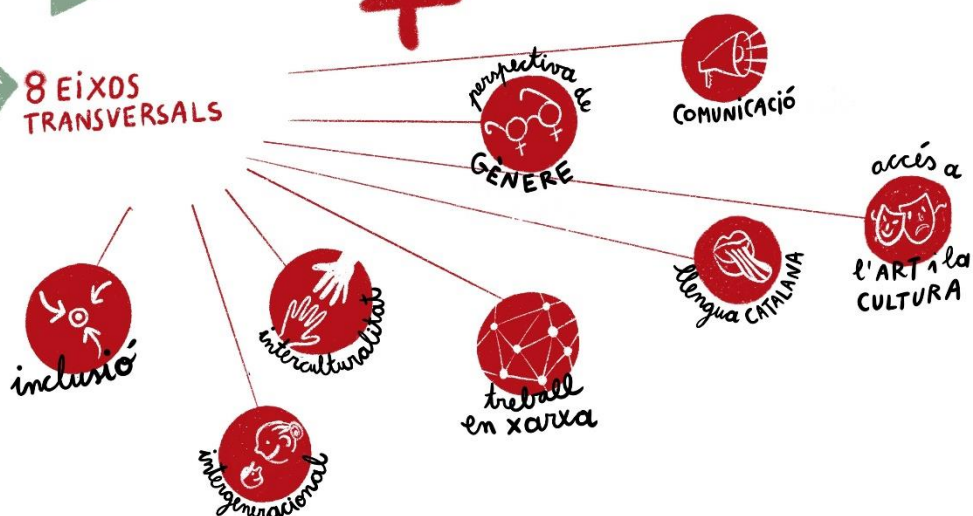

LLEIDA com a CIUTAT EDUCADORA

→ 4 VECTORS:

→ 8 EIXOS TRANSVERSALS

6. REFLEXIONS PROPOSITIVES I CONSIDERACIONS FINALS

Com a culminació de la proposta del PEC presentem unes darreres reflexions i consideracions finals, amb l'ànim de copsar allò fonamental i que ha d'enfortir Lleida com a ciutat educadora, a través d'aquest PEC:

1. El PEC, com a projecte ciutadà, és un instrument de governança, que té relació amb les noves formes de democràcia participativa.

Aquesta concepció del govern és la governança, el govern relacional o el govern en xarxa.

Aquesta manera d'afrontar els problemes col·lectius presenta dues grans avantatges respecte a la lògica tradicional²⁹:

- ✓ Ens fa més intel·ligents, més capaços d'entendre els problemes en la seva complexitat, més creatives en el moment de pensar solucions, i ens permet fer confluïr recursos de naturalesa diversa per a tractar els reptes que hem identificat.
- ✓ Ens permet reforçar la legitimitat de les decisions, reforçar la seva acceptació social, crear sentit de corresponsabilitat, confiança entre les parts implicades.

Cal promoure un canvi de mentalitat, una nova mirada, noves actituds de corresponsabilitat, però també de compromís. Nous organigrames que estableixin clarament la responsabilitat compartida a cada departament. Tampoc vol dir que les interdependències entre les diferents parts faci que aquestes perdin la seva autonomia (i la seva responsabilitat, com hem dit).

En aquest sentit, proposem que, tot i que la **Regidoria** amb responsabilitats més directes ha de ser la que tingui les competències d'Educació, ja que té més experiència i un paper preponderant (també de sensibilització, participació i formació), s'estudiï l'establiment d'una **estructura d'enfortiment del PEC** i del seu desenvolupament a través d'una coordinació *ad hoc* que depengui directament de l'**Alcaldia**, amb la possibilitat que alguna persona tècnica reforci, vetlli i coordini aquest desplegament del PEC, però sobre tot també amb un reconeixement de lideratge polític clar (donada la importància central que se li dona al Projecte Educatiu d'una Ciutat Educadora).

²⁹Vid Blanco, I. (2006). "Los proyectos educativos de ciudad. Una experiencia de gobernanza local", a *Aula de Innovación Educativa*, 152: 18-21.

2.- La ciutadania i les seves relacions de convivència estan potenciades per una sèrie de drets i deures que han de ser integrats individualment i col·lectiva. S'han d'assegurar els mecanismes de participació i de formació ciutadana, d'acompanyament.

És interessant recordar que les **normes han de ser poques** (les necessàries i que tinguin sentit), **clares** (que s'entenguin, claus per aconseguir objectius de convivència), **que es compleixin i es puguin fer complir** (si no, no tenen sentit mantenir-les com a normes) i que siguin **participades** (així tothom les pot integrar com a pròpies i beneficioses per si mateix i pel conjunt de la ciutadania)³⁰.

Cal fer pedagogia en relació amb l'ocupació de l'espai públic i en fer un ús cívic; no es tracta únicament de "coexistir", sinó de "convivre" en un mateix espai. Crear i assegurar espais "tranquils" (pacífics) i motivadors per socialitzar-se, amb actuacions urbanístiques i amb el compliment de les ordenances. Lleida ha de ser una ciutat pacífica, segura, "dialogant" (*dia logos*) que assegni una bona convivència.

És important plantejar-se de manera explícita en el Pla Estratègic de Convivència i Civisme de Lleida, i també en les ordenances municipals, la idea concreta de la Ciutat Educadora de Lleida, com una ciutat amable que cerca i proposa la felicitat com a mitjà i com objectiu, de manera personal, individualitzada, i de manera col·lectiva. Però no una idea *naïf* de felicitat, *ni d'obligat compliment*, sinó com a tendència estructural de convivència.

S'ha de combinar, quan calgui, l'actuació de l'educació social i el treball social amb el de la guàrdia urbana (i, en tot cas, complementat amb el compliment de les ordenances municipals) per tal que hi hagi al mateix temps una **actuació reactiva** (de restabliment, de restauració, de recomposició, en la línia de la justícia restaurativa, reparadora o justícia compassiva), però també, i sobre tot, **proactiva** (d'incentivar a tenir cura de l'espai, quan aquest es veu que està cuidat, amb el component educador que comporta fer un bon ús de l'espai públic).

3.- És important establir vincles de **respecte mutu** i de **reconeixement de l'Altre**.

Cal que des de totes les regidories, les persones tècniques, professionals i polítiques tinguin el respecte i el reconeixement de l'Altre com a primera premissa en les seves interaccions.

³⁰ Vid Molina-Luque, F. (2021). *El nuevo contrato social entre generaciones. Elogio de la Profiguración*. Madrid, La Catarata.

L'altre com a igual, des de postulats empàtics, de comprensió. La base ha de ser el diàleg, però en la seva vessant completa que ens recorda la seva arrel etimològica "*dia logos*", construir coneixement a partir de la interacció social. S'ha de fer didàctica amb tot el que es pugui exigir al ciutadà com a deures, com a normes (i també com a drets). Les persones -totes- han de poder entendre què se'ls hi demana o què es prohibeix i perquè s'ha de fer. Comprendre que, en ocasions, hi ha mancances socialitzadores, econòmiques, d'hàbits, de desconeixement, d'interpretació de les normes i el seu compliment, per exemple. Això no vol dir que es justifiquin les accions que no són adequades, però sí que a més del possible control social negatiu (advertiment, multa, etc.) es pugui, sobre tot, facilitar un control social positiu, de millora de la convivència (socialitzar, ensenyar, explicar, mostrar, premiar les accions que es volen reforçar).

El respecte ha de ser màxim, total, i amb ell el reconeixement de l'altre i l'assegurament de l'equitat. Millorar l'eficàcia i la eficiència del procés administratiu³¹ és un dels reptes principals.

Una administració amable facilita, per exemple, que la persona ciutadana no hagi de repetir fulls, impresos, dades, etc. quan realment no cal. L'administració està al servei de la ciutadania i ha de ser proactiva, ajudant a la persona ciutadana quan s'hi adreça (defugir del que podria ser, fins i tot, violència institucional, segons com la persona se sent tractada "per l'administració" freda i distant; i no "penjar" etiquetes, no "sentir-se" aliè, no "sentir-se" marcat com a forà, de fora de la comunitat).

4.- El PEC també està alineat amb els **17 ODS de l'Agenda 2030**, recordant que tot i que el ODS 4 advoca per l'Educació de Qualitat i el ODS 3 per la Salut, el més gran desafiament és l'erradicació de la pobresa i si aquest objectiu no s'acompleix, no pot haver-hi desenvolupament sostenible i per tant no pot haver-hi una veritable ciutat educadora.

Els ODS 1 i 2, indiquen clarament la necessitat de posar fi a la pobresa (ODS 1) i posar fi a la fam, assolint la seguretat alimentària (ODS 2). L'ODS 3 es proposa garantir una vida sana i proporcionar el benestar per a tothom a totes les edats. I es remarca que aquest objectiu també és bàsic per a tota la resta d'objectius perquè per assolir la resta d'ODS és necessari que sigui garantit i es promogui la salut i el benestar. L'ODS 5 posa com a fita, assolir la igualtat entre els gèneres, com a dret humà. L'ODS 11 proposa assolir que les ciutats i els assentaments humans siguin inclusius, segurs, resilents i sostenibles. L'ODS 16 promou societats justes, pacífiques i inclusives. I, per últim, **l'ODS 4** és el més directament relacionat amb la ciutat educadora, és el nuclear d'aquest PEC, ja que té com a objectiu garantir una **educació inclusiva, equitativa i de qualitat**, així com promoure **oportunitats d'aprenentatge al llarg de tota la vida**, de tothom. L'educació i l'alfabetització proporciona a les persones eines necessàries per **sortir de la pobresa** i tenir un futur millor.

³¹Un altre exemple reeixit de l'Ajuntament és l'Oficina Municipal d'Escolarització (OME) i la seva guia d'acollida; i la capacitat de reunir tots els serveis implicats (EAP, Serveis socials, etc.).

En tot cas, s'ha d'educar en la sostenibilitat, en el marc del canvi climàtic, amb la implicació transversal de les diverses àrees (diàleg entre àrees, tot assegurant una major coordinació i interconnexió), sense que siguin compartiments estancs.

5.- La ciutat educadora, d'alguna manera, té un espai físic que és la ciutat, com a conjunt d'espais urbans que eduquen; però també és un espai mental, que crea un **entorn educatiu (de canvi de mentalitats)**. En aquest sentit, es poden establir tres àmbits fonamentals de suport i desenvolupament d'aquesta ciutat educadora:

a) El primer, **els centres educatius**: en els seus Consells Escolars compten amb representació de l'Ajuntament, el regidor/a de zona, assisteix a les reunions, recull les inquietuds de la comunitat educativa i les transmet a la regidoria competent, vetllant pel seu seguiment. L'assistència dels regidors i regidores a les reunions dels Consells Escolars dels centres és una acció senzilla que resulta estar molt ben valorada per les comunitats educatives. És tracta d'una mostra d'interès i respecte cap a la comunitat educativa, les seves necessitats i els seus interessos.

Així mateix, és important la sinèrgia en la formació continua entre diversos agents de l'administració pública i també de la iniciativa privada, entre Ajuntament, Institut Municipal d'Ocupació, Generalitat de Catalunya, Diputació de Lleida, Consell Comarcal del Segrià, Universitat de Lleida, i el teixit empresarial de la ciutat. Una línia d'actuació positiva és integrar la **Formació Dual**, vinculant les pràctiques dels estudiants a les empreses i l'administració. També cal destacar la socialització profigurativa en el món del treball, ja que amb aquestes pràctiques i processos posteriors, es posa en valor la riquesa i potència dels equips intergeneracionals (formació actualitzada, creativitat, experiència professional i experiència vital). L'ajuntament de Lleida té una àmplia experiència en acollir alumnat en pràctiques en tots els seus departaments i de diferents disciplines. El seu programa "Èxit" d'apropament laboral per a joves ha estat reconegut recentment com a bona pràctica per la Federació de Municipis de Catalunya³².

En aquest sentit una Ciutat Educadora entén que pot oferir oportunitats d'inici en el món laboral i referents amb experiència a cada àmbit professional que poden orientar des de la pràctica (orientació-acció) als joves de la ciutat, en això també podem ser model.

b) El segon, **el treball en valors**, els que poden unir a la ciutadania, bàsicament relacionats amb l'enfocament de gènere i basat en drets humans (EGiBDH). Desenvolupar projectes entre gent jove, amb mirada intercultural, activitats que promoguin la interacció, l'ús d'espais per famílies (projecte patis oberts a les escoles, la Xarxa de Ludoteques Municipals), optimitzar recursos i espais, reforçant la proximitat al

³²Vid https://www.bbp.cat/practicas_detalle.php?id_ficha=1880

barri, educadors/es socials que treballin des d'una perspectiva de gènere, intercultural, profigurativa, d'educació per la salut (amb d'altres professionals també del treball social, infermeria, etc.)

c) I per últim, la formació permanent i al llarg de tota la vida. Potenciar els programes d'activitats als centres cívics, els programes educatius i de parentalitat positiva de la Xarxa de Ludoteques Municipals, programes que facilitin la conciliació del temps laboral, familiar i personal (Casals de Nadal, Setmana Santa i Estiu o el servei de cura puntual implantat fa poc a la ciutat " + temps x a tu"³³).

6.- El desenvolupament i potenciació dels **Punts de Suport Digital i Lleida Connecta**, per tal de **lluitar contra la bretxa digital**, com a projecte transversal, amb actuacions ja realitzades com els Punts de wifi gratuïts per a la ciutadania, Punts amb Ordinadors d'Autoservei, Punts de Suport Digital als centres cívics, Servei d'acompanyament i assistència prestats pels connectors de Lleida Connecta i Tallers Digitals per capacitar a la ciutadania en l'ús de les plataformes de relació amb l'Ajuntament i l'administració. Caldrà continuar, tal i com està previst, amb la realització de tallers de capacitació més personalitzats i a col·lectius concrets³⁴.

7.- Es destaca la importància que Lleida sigui també reconeguda com a "**ciutat universitària**". També se li demana a la Universitat de Lleida (UdL) que continuï amb la seva implicació amb el territori i que desenvolupi les seves activitats urbanes de manera descentralitzada, transversal, aprofitant espais de diferents zones, de diferents barris. D'alguna manera, la UdL és un actiu per la ciutat educadora i pot articular espais de formació, assessorament i propostes per millorar la formació continua i també aspectes crucials com el del civisme i la convivència.

8.- **Aprofitar les dimensions de la ciutat**: aquesta grandària permet relacionar-se amb un volum important de gent que comparteix aficions i inquietuds, definint **la proximitat social també com una de les fortaleses de la ciutat**. Consolidar la multiplicitat d'activitats i usos que es poden dur a terme a Lleida, sense tenir la densitat urbana d'altres ciutats de Catalunya. Aquest fet aporta un plus al dinamisme urbà, ja que permet fer activitats i consumir serveis propis d'una capitalitat (de comarca, de província) sense estar per això massificats.

9.- Incloure l'ús i l'organització del temps a l'**agenda municipal**, per tal de promoure i facilitar la conciliació vida laboral-vida familiar i personal, així com uns **estils de vida més saludables**, d'acord amb una **crono-anàlisi** que millori l'organització de la vida quotidiana, en la línia del "**pacte del temps**" a Lleida. El temps és també una eina fonamental de transformació social³⁵.

10.- El seguiment i l'avaluació del PEC i de les seves accions derivades es realitzarà a través de l'**Índex de Desenvolupament Socioeducatiu (IDSEDU)**, de caire més

³³Vid <https://educacio.paeria.cat/mestempspertu> i <https://educacio.paeria.cat>

³⁴Aquesta experiència es va presentar al XVI Congrés Internacional de les Ciutats Educadores, celebrat a Corea a l'octubre del 2022: <https://www.edcities.org/experiencias-xvi-congreso/>
<https://imolleida.com/punt-de-suport-digital/>

³⁵Vid <https://www.paeria.cat/pactedeltmps/ca/index.asp>

qualitatiu, aprofitant una primera aproximació a partir de l'Índex per a la Inclusió de caire més quantitatiu. Aquest seguiment i avaluació a través de l'**IDSEDU** pot ser des d'enfocaments sectorials, temàtics, per àmbits i regidories; però finalment haurien de donar lloc a un índex global/general que identifiqui la situació de Lleida com ciutat educadora, en el marc d'una avaluació contínua (vid Annex³⁶).

11.- Finalment, proposem la **creació d'una "Oficina del Futur"** de Lleida que pot coordinar o cooperar en la planificació estratègica de la ciutat. La innovació rau en la creació d'un espai estable de seguiment de l'evolució dels plans municipals. A més, **es pot treballar per "Missions"** tal i com promou la **Comissió Europea** per fer front als **reptes de futur**³⁷.

Remarquem els conceptes de profiguració i de futurabilitat (educació sostenible) com a eixos vertebradors del disseny i del desenvolupament del Projecte Educatiu de Ciutat. Es planteja un **nou contracte social profiguratiu**, entre generacions, tot reconeixent una socialització integral amb el concurs de totes les edats i reforçant les dinàmiques comunitàries i solidàries, i la **sostenibilitat intergeneracional de la vida**. Es tracta d'educar dins i fora de l'escola: es necessita tota la comunitat.

La futurabilitat (*futurability*) és un neologisme que en el marc del moviment de recerca del "Future Design" (disseny del Futur), es planteja l'augment de la felicitat que experimenten les persones quan prenen decisions i actuen per renunciar als beneficis actuals i, així, enriquir el futur de les generacions següents³⁸. Ara com ara, majoritàriament, els aspectes de la vida i la presa de decisions no tenen la perspectiva de les generacions futures. Una manera de revertir aquesta situació és la idea de les "generacions futures imaginàries". Les persones experimenten un augment de felicitat quan exhibeixen capacitat de futur i viceversa. Aquesta felicitat, alhora, es reforça quan s'actua renunciant als beneficis actuals a favor de les generacions futures.

De fet, es planteja crear *futurabilitat* mitjançant el disseny de sistemes socials, com pot ser en el nostre cas, **una àrea (d'una regidoria) del futur**³⁹. La propera generació a què estem obligats a contribuir ha de ser considerada com una qüestió que té permanència i per tant, comprendre la perspectiva de les generacions futures⁴⁰. L'anomenada "generativitat" (*generativity*) entre adults joves, de mitjana edat i grans, implica participar activament en un comportament que crea valor per a la generació següent.

El *Disseny (del) Futur* es pregunta pels tipus de sistemes socials necessaris per deixar les generacions futures entorns i societats sostenibles. Aquest és un gran objectiu que

³⁶ De fet, s'aconsella que la millor manera d'utilitzar l'Índex és quan les institucions es fan seus els materials i els adapten a les seves circumstàncies peculiars, i es posa com a exemple que no s'utilitza únicament en centres educatius, sinó que fins i tot s'ha aprofitat per crear documents de política nacional i local, implicant-hi un nombre elevat d'institucions i organismes. Vid. <http://www.xtec.cat/monografics/inclusio/html/1-6.html>
Apartat: "L'ús de l'índex" (per a la inclusió).

³⁷Vid. <https://www.viladecans.cat/ca/estrategia2030> / <https://epaper.lavanguardia.com/la-vanguardia/la-vanguardia-catala/2022-07-22>

³⁸T. Saijo (2020). *Future Design. Incorporating Preferences of Future Generations for Sustainability*. Springer.

³⁹No és una idea desgavellada, ja que el 2015 el govern suec de Löfven va establir un Ministeri del Futur (tot i que només va durar dos anys), amb l'objectiu d'aconseguir un desenvolupament inclusiu i sostenible. També tenim exemples de creació de ministeris d'aquesta mena, dels components implícits (i/o explícits) del nou contracte social i és una realitat ministeris de la Soledat (per exemple a Gran Bretanya, 2018) o ministeris de la Felicitat (Índia, 2016).

⁴⁰K. Kobayashi (2018). *Three concerns in Future Design*. Trends Sci. 23, 28–30 (vid Molina-Luque, 2021).

implica totes les generacions, joves, adults i gent gran, perquè sinó, no té sentit i manca viabilitat.

Tot plegat té com a objectiu fer realitat societats sostenibles i, per tant, felices. Cal plantejar, en el marc d'un canvi de mentalitats modern, un nou contracte social basat en un fort altruisme cap al futur generacional. D'aquesta manera, el futur que es llaura al present pot ser viable. I estem parlant, evidentment, de solidaritat intergeneracional.

Descobrim la necessitat de "l'altre", de la convivència, de l'altruisme i de la solidaritat, ja que les relacions intergeneracionals enriqueixen la saviesa (*sageing*) necessària per aprendre l'art de viure entre nens i joves, adults i gent gran. Uns per l'experiència vital acumulada, d'altres per l'ímpetu, la plasticitat i l'entusiasme, i tots per la creativitat i per l'esperança d'una vida que val la pena ésser viscuda (en societat).

És important cuidar i donar suport als més vulnerables i vulnerabilitzats, en aquest cas i en termes generacionals, als adults grans. Però alhora, els joves –sense ser estigmatitzats- han de ser compresos i ajudats en moments molt difícils en el seu curs de vida. En tot cas, tenir cura de la pròpia persona, per una mateixa i per les altres, continua sent un acte d'amor i solidaritat: l'amor (i la cura) a si mateix i l'amor (i la cura) als altres. De fet, solidàriament, cuidant- nos (estimant-nos), cuidem (estimem) els altres.

I això també és objecte d'un Projecte Educatiu de Ciutat, d'una Ciutat Educadora com Lleida.

Segons J. Beltrán (Jornada de treball sobre el PEC, Paeria 27/10/2022):

*"Aquest PEC és un **document honest i valent**, perquè **no és fàcil parlar d'amor en un pla estratègic com el que tenim ací**. Amor no és una paraula blana, més bé és una paraula exigent i amb efectes concrets i materials. John Berger definia l'amor com **"això que ens sosté"**, i el PEC es una declaració decidida en cerca de la **sostenibilitat, que significa també allò que ens sosté**. El **PEC de Lleida** és, ni més ni menys, una **declaració d'estima a la ciutat de Lleida**".*

I és que, en definitiva, la ciutadania de Lleida (i qualsevol persona al món) mereix viure i conviure en una Ciutat Educadora que vetlli i faciliti la inclusió, la interculturalitat, les relacions intergeneracionals, la igualtat entre els gèneres, la sostenibilitat i l'equitat, per tenir una vida amable, respectuosa i, en la mesura del possible, feliç.

REFLEXIONS PROPOSITIVES i consideracions finals

NORMES de
CONVIVÈNCIA:
poques i
clares!

el
PEC està
alineat
amb
17
ODS
AGENDA 2030

lleida és
ciutat universitària

la nostra eina:
**L'INDEX DE
DESENVOLUPAMENT
SOCIOEDUCATIU**

7. BIBLIOGRAFIA

- Alonso, J. A. et al (dir.)(2015). *Antología del desarrollo*. Madrid, La Catarata
- Bach-Faig, A. et al. (2015). “Hábitos alimentarios y estilos de vida en niños/as y adolescentes”, a Rivero Urgell, M. et al. *Libro blanco de la nutrición infantil en España*, p. 315-323.
- Bale, J. (1993). “The spatial development of the modern stadium”, a *International Review for the Sociology of Sport*, 28: 121-133.
- Batlle, R. (2011). “¿De qué hablamos cuando hablamos de Aprendizaje Servicio?”, *Crítica*, 972: 49-54.
- Baum, H. (2015). “Planning with half a mind: Why planners resist emotion”, a *Planning Theory & Practice*, 16 (4): 498-516.
<https://doi.org/10.1080/14649357.2015.1071870>
- Belloso, N. (2018). *El Debate sobre la Tutela Institucional: Generaciones Futuras y Derechos de la Naturaleza*. Universidad de Alcalá (Cuadernos Democracia y Derechos Humanos).
- Bericat, E. (2000). “La sociología de la emoción y la emoción en sociología”, a *Papers*, 62: 145-150.
- Bolaffi, G. et al. (2003): *Dictionary of Race, Ethnicity and Culture*. London, Sage.
- Booth, T. & Ainscow, M. (2000)/ 2006. *Index for inclusion*. Editat i produït pel CSIE “Centre for Studies on Inclusive Education” Mark Vaughan. Traducció al català: *Índex per a la inclusió. Guia per a l'avaluació i millora de l'educació inclusiva*. Traduït i adaptat al català per: David Duran, Josep Font, Climent Giné i Ester Miquel Editat per l'ICE-UB amb la col·laboració del Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya. Versió original en CD-Rom. Barcelona.
- Carrillo, I. (coord.)(2005). *Diez valores para el siglo XXI*. Ciss Praxis.
- Causapié, P. et al. (coords.)(2011). *Libro Blanco sobre Envejecimiento Activo*. Madrid, Ministerio de Sanidad, Política Social e Igualdad- IMSERSO.
- Cerrillo, A. (coord). (2007). *Governança i bona administració a Catalunya*. Escola d'Administració Pública de Catalunya.
- Chinchilla, I. (2020). *La Ciudad de los cuidados*. Madrid, La Catarata.
- Chiva, O. et al. (2016). “El aprendizaje Servicio como propuesta metodológica para una pedagogía crítica”, *Revista Iberoamericana de Aprendizaje Servicio*, 2, 70-94.
- Collet, J., Naranjo, M. I Soldevila-Pérez, J. (2022). *Global Inclusive Education. Lessons*

from Spain. London, Springer.

Consell Nacional de la Cultura i de les Arts (2022). *Carta de les Arts a l'Educació*. Generalitat de Catalunya.

Cortina, A. (2017). *Aporofobia, el rechazo al pobre*. Barcelona, Paidós.

Díez, D.; Gatt, S. & Racionero, S. (2011). "Placing immigrant and minority family and community members at the school's centre: the role of community participation", *European Journal of Education*, 46: 184-196.

Echeverri, A., & Orsini, F. M. (2011). *Informalidad y Urbanismo Social en Medellín*. Elias, N. (2008). *Sociología fundamental*. Editorial Gedisa, Barcelona.

Eyler, J. & Giles, D. E. (1999). *Where's the learning in service-learning*. San Francisco, Jossey-Bass.

Flecha, R. (2000). *Sharing Words: theory and practice of dialogic learning*. Boulder, Rowman & Littlefield.

Francisco, A. i Moliner, L. (2010). "El Aprendizaje Servicio en la Universidad: una estratègia en la formación de ciudadanía crítica", *Revista Electrónica Interuniversitaria de Formación del Profesorado*, 13 (4).

Furco, A. & Billig, S. H. (2002). *Service Learning. The essence of the Pedagogy*. Greenwich, Information Age Publishing.

Gabarró, D. i López, J. (2022). *Les cosmovisions socials: la peça que faltava*. Boira Editorial.

González-Gross et al. (2015). "Actividad física y sedentarismo en niños y adolescentes en España", a Rivero Urgell, M. et al. *Libro blanco de la nutrición infantil*, p. 365-371.

Gordó, G. (2012). "Del Centro Educativo a la Red Educativa. Planes Educativos de Entorno, una organización en Red", a J. A. Morales i J. Barroso (coords.). *Redes Educativas: la educación en la sociedad del conocimiento*. Sevilla, GID.

Harvey, D. (2012). *Ciudades rebeldes : del derecho de la ciudad a la revolución urbana*.

Heinemann, K. (1998). "Inteligencia emocional en los clubes deportivos", a J. Martínez del Castillo (coord.), *Deporte y calidad de vida*, Madrid, Librerías deportivas Esteban Sanz, S.L, p. 157-179.

Ibáñez Santos, J., Izquierdo, M., Gorostiaga Ayestarán, E. (2001). *Deporte: un gran aliado para la salud*. Ed. Elorrio (Vizcaya) : Fundación Grupo Eroski.

Illouz, E. (2006). *Les sentiments du capitalisme*, Paris, Le Seuil.

Jacobs, J. (1961). *Muerte y vida de las grandes ciudades*. Retrieved from [http://discovery.udl.cat/iii/encore/record/C_Rb1303837_Smuerte y vida de las grandes ciudades Orightresult U X7?lang=cat](http://discovery.udl.cat/iii/encore/record/C_Rb1303837_Smuerte_y_vida_de_las_grandes_ciudades_Orightresult_U_X7?lang=cat)

Jacoby, B. (2015). *Service-Learning Essentials Questions, Answers and Lessons Learned*. San Francisco, Jossey-Bass-Wiley.

- Kobayashi (2018), K. *Three concerns in Future Design*. Trends Sci. 23, 28–30.
- Korkiamäki, R. and Elliot O'Dare, C. (2021). "Intergenerational Friendship as a Conduit for Social Inclusion? Insights from the "Book-Ends", in *Social Inclusion*, 9 (4): 304-314. <https://doi.org/10.17645/si.v9i4.4555>
- Laguna, J. (2021). *Ciudadanía. Del contrato social al pacto de cuidados*. Madrid: PPC.
- Laloux, F. (2016). *Reinventar las organizaciones*. Arpa Ediciones.
- Lefebvre, H. (1968). *El derecho a la ciudad*. <https://doi.org/10.1177/072551369203300110>
- Lefebvre, H. (1974). *La producción del espacio*. Madrid: Capitán Swing.
- Lynch, K. (1960). *La imagen de la ciudad* (3rd ed.). Massachussets: Editorial Gustavo Gili.
- Martínez-Odría, A. (2007). "Service-Learning o aprendizaje-servicio. La apertura de la escuela a la comunidad local como propuesta de educación para la ciudadanía", *Bordón*, 59 (4): 627-640.
- Mead, M. (1970). *Culture and commitment. A study of the Generation Gap*. National History Press/ Doubleday & Co.Inc.
- Mendía, R. (2008). "El ApS, una metodología para el desarrollo de la competencia social y ciudadana", *El Aprendizaje Servicio, un método para la EpC y los Derechos Humanos* (Monográficos Escuela), 6-7.
- Mircea, T. & Sordé, T. (2011). "How to turn difficulties into opportunities: drawing from diversity to promote social cohesion", *International Studies of Sociology of Education*, 21: 49-62.
- Miró, D. i Molina-Luque, F. (2016). "El aprendizaje Servicio en la escuela rural. La escuela rural al Servicio del territorio y de la Sociedad". *Aula de Innovación Educativa*, 257: 33-36.
- Miró, D.; Molina, F.; Carrera, X.; Coiduras, J. i Morera, M. (2016). "Aprendizaje Servicio en la Formación Inicial de Maestros", *actes del IX Congrés Internacional de Docència Universitària i Innovació*. Barcelona, CIDUI.
- Miró-Miró, D. i Molina-Luque, F. (2017). "Aprendizaje Servicio (ApS): educación, desarrollo comunitario y calidad de vida", a F. Molina-Luque i M. Gea-Sánchez. *Educación, Salud y Calidad de Vida. Nuevas perspectivas interdisciplinarias e interculturales*. Barcelona, Graó, 137-149.
- Molina-Luque, F. (2002). "Entre l'identité et l'identification: un problème complexe de la recherche sociologique dans le domaine de l'interculturalité", in *Sociétés*, 76: 59-70.
- Molina-Luque, F. (2002). "Le profil sociologique du supporter de football. Adhesion identitaire et fidelisation", a *Staps. Revue Internationale des Sciences du Sport et de l'Education Physique*, 57: 69-84.
- Molina-Luque, F. & Casado, N. (2014). "Living Together in European Intercultural

- Schools: the Case of the Catalan School System”, *European Journal of Education*, 49 (2): 249-258. Doi: 10.1111/ejed.12044.
- Molina-Luque, F. i Yuni, J. (2017). “Educación y Salud: la interdisciplinariedad puesta en práctica interculturalmente”, a F. Molina-Luque y M. Gea-Sánchez (coords): *Educación, Salud y Calidad de Vida. Nuevas perspectivas interdisciplinarias e interculturales*. Barcelona, Graó.
- Molina-Luque, F. (2019). “Profiguración, acción creativa intercultural e innovación social: renovarse o morir en Rapa Nui (Isla de Pascua/ Easter Island)”, a *Revista Latinoamericana de Estudios sobre Cuerpos, Emociones y Sociedad (RELACES)*, 29: 71-81.
- Molina-Luque, F. (2020). “The Art of Living as a Community: Profiguration, Sustainability, and Social Development in Rapa Nui”, a *Sustainability*, 12 (17): 6798. DOI: <https://doi.org/10.3390/su12176798>
- Molina-Luque, F. (2021). *El nuevo contrato social entre generaciones. Elogio de la Profiguración*. Madrid, La Catarata.
- Molina-Luque, F. (2021). “(Re)pensem l’educació. Socialització profigurativa i l’Índex de Desenvolupament Socioeducatiu”, a *L’educació, la clau del futur*. VIII Jornades per a l’excel·lència. Esterri d’Àneu.
- Molina-Luque, F.; Miró-Miró, D. i Sanvicen-Torné, P. (2021). *Profiguració, Aprenentatge Servei i Relacions Intergeneracionals. Guia 3*. Xarxa ApS(U)Cat. Barcelona, ACUP (Associació Catalana d’Universitats Públiques).
- Molina-Luque, F., Stoncikaité, I., Torres-González, T., Sanvicen-Torné, P. (2022). “Profiguration, Active Ageing and Creativity: Keys For Quality of Life and Overcoming Ageism”, in *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19, 2022: 1564. DOI: <https://doi.org/10.3390/ijerph19031564>
- Molina-Luque, F. (2022). *Claves para unas relaciones sociales sostenibles*. València, Tirant lo Blanc.
- Niessen, J. & Schibel, Y. (2004). *Handbook on Integration*, European Communities.
- Puig, J. M. i Palos, J. (2006). “Rasgos pedagógicos del aprendizaje-servicio”, *Cuadernos de Pedagogía*, 357, 60-63.
- Regidoria d’Educació, Cooperació, Drets Civils i Feminismes (2022). *Pla Director Municipal de Cooperació de Lleida 2022-2025: cap a la consciència, el respecte, la garantia i l’exercici dels drets humans*. Ajuntament de Lleida.
- Regidoria d’Educació, Cooperació, Drets Civils i Feminismes (2022). *IV Pla Municipal de Polítiques d’Igualtat de gènere a Lleida 2022-2026*. Ajuntament de Lleida.
- Rist, G. (2022). *El desarrollo: historia de una creencia occidental*. Madrid, La Catarata.
- Rivero Urgell, M. et al. (2015). *Libro blanco de la nutrición infantil*.
- Rizo, M. (2015). “Interacción y emociones. La microsociología de Randall Collins y la dimensión emocional de la interacción social”, a *Psicoperspectivas. Individuo y sociedad*, 14 (2): 51-61.

- Rodríguez-Gallego, M. R. (2013). "El Aprendizaje-Servicio como estrategia metodológica en la Universidad", *Revista Complutense de Educación*, 25: 95-113.
- Saijo, T. (2020). *Future Design. Incorporating Preferences of Future Generations for Sustainability*. Springer.
- Sánchez, M. (dir.)(2007). *Programes Intergeneracionals. Vers una Societat per a totes les edats*. Barcelona, Fundació La Caixa.
- Sánchez, M. i Sáez, J. (2008). *Actuaciones para promover las relaciones intergeneracionales*. La Antigua, Ministerio de Educación, Política Social y Deporte, AECID.
- Sánchez Aroca, M. (1999). "La Verneda-Sant Martí: A School where People Dare to Dream", *Harvard Educational Review*, 69: 320-335.
- Tàpia, M. N. (2008). *La solidaridad como pedagogía*. Buenos Aires, Ciudad Nueva.
- Touraine, A. (1997). *Pourrons-nous vivre ensemble? Égaux et différents*. Paris, Librairie Arthème Fayard.
- United Nations Human Settlements Programme. (2019). *Guía global para el espacio público: De principios globales a políticas y prácticas locales*. Nairobi.
- Wacquant, L. (2015). *Las dos caras de un gueto*. (1st ed.). Buenos Aires: Siglo XXI.
- Walzer, M. (1994). *Thick and Thin: Moral Argument at Home and Abroad*. University of Notre Dame Press, Notre Dame, Indiana.
- Wilson, J. Q. & Kelling, G. L. (1982). "Broken Windows The police and neighborhood safety", a *The Atlantic Monthly*; volume 249 (3): 29-38.
- Yuni, J. (Comp.)(2011). *La vejez en el curso de la vida*. Córdoba (Argentina), Encuentro GrupoEditor.

8. ANNEX

8.1 ÍNDEX DE DESENVOLUPAMENT SOCIOEDUCATIU (IDSEDU)

Índex de Desenvolupament Socioeducatiu- IDSEDU (Molina-Luque, 2021):

La fórmula per avaluar una *educació profigurativa* contrastada és l'*Índex de Desenvolupament Socioeducatiu (IDSEDU)*⁴¹, per tal de facilitar la posada en pràctica de les idees i propostes clau que genera aquest *Projecte Educatiu de Ciutat*: en definitiva, es podrà substanciar amb el desenvolupament de les accions derivades del PEC. Tal i com hem comentat anteriorment, aquest *Índex de Desenvolupament Socioeducatiu (IDSEDU)* és qualitatiu, tot i que pel desplegament del PEC, pot tenir com a base preliminar l'*Index per a la Inclusió*, adaptant-lo a l'àmbit comunitari de la ciutat, i segons les diferents idiosincràsies i àmbits de les diverses regidories. En tot cas, **l'IDSEDU ajuda a orientar (tot avaluant) l'assoliment dels diferents objectius i propostes del PEC**⁴².

Aquesta fórmula profigurativa, com a decàleg, té la següent regla numèrica mnemotècnica: 3 (I)– 4(D) – 3 (S).

Dimensió A. L'Educació com a Socialització Profigurativa

Les 3 "I". L'educació a l'escola i fora de l'escola, i al llarg de tota la vida, en el marc convivencial de la ciutat, ha de ser:

- **Secció A.1 Inclusiva**

L'Educació ha de ser inclusiva; no es pot deixar ningú fora. En aquest sentit, cal vetllar per assegurar l'equitat i les oportunitats d'aprenentatge de totes les persones, independentment de les seves capacitats, de la condició social o cultural, la religió, la diversitat sexual o la d'identitat de gènere.

- **Secció A.2 Intercultural**

L'Educació ha de ser Intercultural i, en aquest sentit, reconèixer, respectar i posar en valor la diversitat cultural, tot potenciant la riquesa que suposa en la interacció i en la interrelació per a la convivència. És una acceptació crítica, de

⁴¹Molina-Luque, F. (2021). "(Re)pensem l'educació. Socialització profigurativa i l'Índex de Desenvolupament Socioeducatiu", a *L'educació, la clau del futur*. VIII Jornades per a l'excel·lència. Esterrí d'Àneu.

⁴²Segons J. Beltrán (Jornada de treball sobre el PEC, Paeria 27/10/2022): "L'Índex de Desenvolupament Socioeducatiu (IDSEDU)" crec que és una de les propostes més potents i originals del PEC de Lleida. És un índex que no es prescriptiu, sinó orientatiu, és un índex que ofereix un marc de comprensió de la realitat i alhora un marc per a l'acció i per la transformació social. (Pensar és fer, deia J. Dewey, *learning by doing*). És un índex que també és un decàleg (3-4-3) de principis d'accions, per procurar una ciutat Inclusiva, Intercultural i Intergeneracional, que supera discriminacions (racisme, classisme, patriarcalisme, edatisme), i que identifica els eixos de l'educació en la solidaritat, sostenibilitat i socialització profigurativa. El que subjau en l'índex i en el PEC és l'idea que una altra escola és possible i un altra ciutat és possible. I és una eina, una palanca poderosa, per afavorir el canvi. El PEC és un projecte educatiu de ciutat que ensenya i aprèn alhora".

respecte a les persones i de diàleg crític i constructiu que ha d'ajudar a superar l'etnocentrisme, però també la multiculturalitat.

- **Secció A.3 Intergeracional**

L'Educació ha de ser Intergeracional, ha de comptar amb el concurs de totes les generacions, de manera interdependent. Els éssers humans som vulnerables i gràcies a la solidaritat i la interdependència intergeracional podem facilitar una vida digna, de qualitat i assegurar la sostenibilitat (social, ecològica, humana), de les generacions actuals i futures⁴³.

Dimensió B. L'Educació com a superadora de les Discriminacions

Les 4 "D". Superar les **discriminacions** (superar els 4 *-ismes*, les 4 discriminacions principals de les que també es poden derivar d'altres), a través d'una gestió alternativa dels conflictes, tot enfortint la convivència:

- **Secció B.1 Discriminació racista**

Superar la Discriminació per raó d'una suposada "raça": "Racisme"

- **Secció B.2 Discriminació classista**

Superar la Discriminació per raó de "classe" (riquesa/pobresa, injustícia social i inequitat): "Classisme" (*aporofòbia*⁴⁴ o rebuig al pobre)

- **Secció B.3 Discriminació sexista**

Superar la Discriminació per raó d'un suposat "sexe" (gènere): "Masclisme" (societat patriarcal)

- **Secció B.4 Discriminació edatista**

Superar la Discriminació per raó d'edat: "Edatisme" (contra gent gran, però també contra gent jove) i "Adultcentrisme" ((les persones adultes prenen les decisions i organitzen la vida dels infants sota la mirada d'una infància incapaç i fràgil)

Dimensió C. L'Educació com a eix de sostenibilitat i convivència, de present i de futur

Les 3 "S". Identificar el marc dels 3 eixos fonamentals de l'educació en relació amb la sostenibilitat i la convivència, com a present i futur:

- **Secció C.1 Solidaritat**

Equitat, estimació, cooperació... convivència

- **Secció C.2 Sostenibilitat**

Alinear els diferents objectius com a ciutat educadora amb els ODS, en el marc de l'equitat i la sostenibilitat econòmica, comunitària, de país, món

- **Secció C.3 Socialització Profigurativa**

Educació inclusiva al llarg de tota la vida, amb el concurs de totes les generacions. Interdependència Intergeracional (també equitat entre generacions).

⁴³Belloso, N. (2018). *El Debate sobre la Tutela Institucional: Generaciones Futuras y Derechos de la Naturaleza*. Universidad de Alcalá (Cuadernos Democracia y Derechos Humanos).

⁴⁴Vid Cortina, A. (2017). *Aporofobia, el rechazo al pobre*. Barcelona, Paidós.

8.2 INDEX FOR INCLUSION

(Booth & Ainscow, 2000, 2001 i revisió 2011)

Traducció al català: *Índex per a la inclusió. Guia per a l'avaluació i millora de l'educació inclusiva*. Traduït i adaptat al català per: David Duran, Josep Font, Climent Giné i Ester Miquel Editat per l'ICE-UB amb la col·laboració del Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya (2004).

<http://www.xtec.cat/monografics/inclusio/html/pdf/inclusio.pdf>

Adaptació de Fidel Molina-Luque per una “ciutat educadora” (base pel desenvolupament posterior -adequat a cada regidoria-àmbit- de *l'Índex de Desenvolupament Socioeducatiu-IDSEDU*), del PEC de Lleida. Editat per l'Ajuntament de Lleida (La Paeria, 2023):

Llista d'indicadors

Dimensió A. Crear CULTURES Inclusives

Secció A.1 Construir comunitat

Secció A.2 Establir valors inclusius

Dimensió B. Generar POLÍTIQUES Inclusives

Secció B.1 Promoure una ciutat educadora per a tothom

Secció B.2 Organitzar el suport d'atenció a la diversitat

Dimensió C. Desenvolupar PRÀCTIQUES Inclusives

Secció C.1 Facilitar l'aprenentatge i la socialització profigurativa (inclusiva)

Secció C.2 Mobilitzar els recursos

Dimensió A. Crear CULTURES Inclusives

A.1 Construir comunitat

A.1.1 Tothom se sent acollit.

A.1.2 Els ciutadans s'ajuden els uns als altres.

A.1.3 Els tècnics i polítics col·laboren entre ells.

A.1.4 Els tècnics, polítics i ciutadans es tracten mútuament amb respecte.

A.1.5 Hi ha col·laboració entre els tècnics, polítics, associacions i ciutadania en general.

A.1.6 El professorat i els membres del *Consell Municipal d'Educació* treballen conjuntament.

A.1.7 Les institucions de la comunitat local estan implicades en el PEC.

A.2 Establir valors inclusius

A.2.1 Les expectatives són altes per a tota la ciutadania.

A.2.2 La comunitat comparteix els valors de l'educació inclusiva.

A.2.3 Tots els ciutadans i les ciutadanes són igualment valorats.

A.2.4 Els tècnics, polítics i ciutadans són tractats com a persones, independentment del seu rol.

A.2.5 Els tècnics i polítics intenten eliminar totes les barreres a l'aprenentatge i a la participació en la ciutat educadora.

A.2.6 La ciutat educadora (i l'ajuntament) s'esforça per reduir qualsevol forma de discriminació.

Dimensió B. Generar POLÍTIQUES Inclusives

B.1 Promoure una ciutat educadora per a tothom

B.1.1 Els nomenaments i les promocions dels tècnics (i polítics) són justos.

B.1.2 S'ajuda els tècnics (i polítics) nous a integrar-se a l'ajuntament (i a la ciutat educadora).

B.1.3 La ciutat educadora admet tota persona de la localitat (i d'altres persones que es puguin incorporar), de manera inclusiva.

B.1.4 Les instal·lacions de la ciutat són accessibles a tothom.

B.1.5 S'ajuda als ciutadans que arriben ("novinguts") a integrar-se a la ciutat.

B.1.6 La ciutat educadora vetlla per a que tothom se senti valorat.

B.2 Organitzar el suport d'atenció a la diversitat

B.2.1 Es coordinen totes les formes de suport.

B.2.2 Les activitats de formació ajuden els tècnics (i polítics) a atendre la diversitat de la ciutadania.

B.2.3 Les polítiques sobre les necessitats educatives específiques afavoreixen la inclusió.

B.2.4 El suport educatiu (educació social, treball social, psicopedagògic, etc.) s'utilitza per reduir les barreres a l'aprenentatge i a la participació de tota la ciutadania.

B.2.5 El suport que es dona a la ciutadania "nouvinguda", que no coneix el català, es coordina amb suports socio-pedagògics.

B.2.6 Els programes d'informació i conscienciació ciutadana, i de suport davant problemes de convivència es vinculen al Pla de Convivència i Civisme, i a les mesures de suport que se'n deriven.

B.2.7 Es redueixen les sancions relacionades a la convivència i el civisme.

B.2.8 S'augmenta la participació ciutadana.

B.2.9 Es redueix la intimidació i la sensació de por i inseguretat.

Dimensió C. Desenvolupar PRÀCTIQUES Inclusives

C.1 Facilitar l'aprenentatge i la socialització profigurativa

C.1.1 Es programa pensant que tota la ciutadania aprengui i sigui inclosa.

C.1.2 Les accions educatives, les activitats i pràctiques de la ciutat educadora promouen la participació de tota la ciutadania.

C.1.3 El treball promou una comprensió més gran de la diferència.

C.1.4 La ciutadania s'implica activament en el seu propi aprenentatge i socialització profigurativa (inclusiva)

C.1.5 La ciutadania aprèn i es socialitza col·laborativament.

C.1.6 El desenvolupament de les accions, activitats i pràctiques de la ciutat educadora, i la seva avaluació fomenta el progrés i l'èxit de tota la ciutadania.

C.1.7 La convivència i el civisme entre la ciutadania es basa en el respecte mutu

C.1.8 Els tècnics i professionals especialitzats (i polítics) utilitzen la seva formació i les seves propostes d'accions educatives, activitats i pràctiques de la ciutat educadora de forma compartida.

C.1.9 Els tècnics i professionals especialitzats de suport es preocupen i s'ocupen de facilitar l'aprenentatge i la participació de tota la ciutadania

C.1.10 Els drets i els deures contribueixen a la bona convivència de tota la ciutadania

C.1.11 La ciutadania participa activament en les activitats educatives, culturals i festives

C.2 Mobilitzar els recursos

C.2.1 Les diferències i la diversitat entre els ciutadans i ciutadanes es fan servir com un recurs per a les accions educatives, les activitats i les pràctiques de la ciutat educadora

C.2.2 L'experiència dels tècnics i professionals especialitzats de l'ajuntament s'aprofita plenament

C.2.3 Els tècnics i professionals especialitzats (i polítics) desenvolupen recursos per donar suport a l'aprenentatge i a la participació.

C.2.4 Es coneixen i s'aprofiten els recursos de l'ajuntament i de la comunitat

C.2.5 Els recursos de l'ajuntament es distribueixen equitativament per donar suport a la inclusió

8.3 ÍNDEX DE DESENVOLUPAMENT SOCIOEDUCATIU (IDSEDU) - DESPLEGAMENT

Índex de Desenvolupament Socioeducatiu- IDSEDU (Molina-Luque, 2021):

La fórmula per avaluar una *educació profigurativa* contrastada és l'**Índex de Desenvolupament Socioeducatiu (IDSEDU)**, per tal de facilitar la posada en pràctica de les idees i propostes clau que genera aquest *Projecte Educatiu de Ciutat*: en definitiva, es podrà substanciar amb el desenvolupament de les accions derivades del PEC. Aquest *Índex de Desenvolupament Socioeducatiu (IDSEDU)* és qualitatiu, tot i que pel desplegament del PEC, quantificarà els 10 grans indicadors per obtenir un valor numèric de l'Índex, percentual, del 0 al 100.

Aquest percentatge pot agrupar-se en quartils, de tal manera que simplifica l'aproximació quantitativa sobre el veritable valor qualitatiu:

- 1r. Quartil (Q1): 0-25% (0-2.5)
- 2n. Quartil (Q2): 26-50% (2.6-5)
- 3r. Quartil (Q3): 51-75% (5.1-7.5)
- 4r. Quartil (Q4): 76-100% (7.6-10)

A més a més, l'alternativa dels quartils permet una valoració qualitativa (quantificada o no) sobre unes identifications i reflexions de caire dicotòmic (eludint el terme central). En aquest sentit, també facilita el seu correlat de necessitats i propostes de millora:

- Q1: Totalment/Molt Desfavorable (No assolit: gens o molt poc assolit)
- Q2: Desfavorable (No assolit: poc assolit)
- Q3: Favorable (Assolit: suficient o bastant assolit)
- Q4: Totalment/Molt Favorable (Assolit: molt o totalment assolit)

L'**IDSEDU** és un Índex que no es prescriptiu, sinó orientatiu, és un Índex que ofereix un marc de comprensió de la realitat i alhora un marc per a l'acció i per la transformació social.

S'ha d'entendre l'**IDSEDU** com un qüestionari d'anàlisi per la millora, cal que s'avaluï no únicament en funció del que es fa sinó del què es pot millorar de cada projecte en relació amb el PEC. Sinó es pot caure en unes avaluacions que no suposin un motor de canvi.

En definitiva, l'IDSEDU ajuda a orientar (tot avaluant) l'assoliment dels diferents objectius i propostes del PEC.

Aquesta fórmula profigurativa, com a decàleg, té la següent regla numèrica mnemotècnica: 3(I)– 4(D) – 3 (S).

D'aquesta manera, a continuació es presenten els indicadors i les preguntes corresponents, en les tres dimensions i les seves seccions integrades per al desenvolupament de l'Índex, de 0 a 100 i/o indicant 1r, 2n, 3r o 4r. Quartil.

INDICADORS I PREGUNTES: (0 – 100)

De 0 a 100 o indicant 1r, 2n, 3r o 4r. Quartil, continua sent una proposta oberta en les seves preguntes de desenvolupament de cada indicador, en les diferents dimensions i seccions.

Recordem que l'IDSEDU s'ha d'entendre com un qüestionari d'anàlisi per la millora, cal que s'avaluï no únicament en funció del que es fa sinó del què es pot millorar de cada projecte en relació amb el PEC. Sinó es pot caure en unes avaluacions que no suposin un motor de canvi. El que s'avalua (i es vol millorar) són els serveis de La Paeria (regidories, àmbits, projectes, etc...), però cercant una millora de la ciutat (ciutat educadora, i com pot incidir en aquesta ciutat el que es fa des de l'Ajuntament).

Dimensió A. L'Educació com a Socialització Profigurativa (total 0-30)

Les 3 "I". L'educació a l'escola i fora de l'escola, i al llarg de tota la vida, en el marc convivencial de la ciutat, ha de ser:

- Secció A.1 Inclusiva (subtotal 0-10)

- S'està deixant alguna persona i/o algun col·lectiu fora? (de manera intencionada o no)
- S'assegura l'equitat (la igualtat d'oportunitats, vetllant per un tractament personalitzat segons les necessitats i característiques peculiars)? (Cóm?)
- S'asseguren les oportunitats d'aprenentatge o participació de totes les persones, independentment de les seves capacitats, de la condició social o cultural, la religió, la diversitat sexual o la d'identitat de gènere?

- Secció A.2 Intercultural (subtotal 0-10)

- Es reconeix, es respecta la diversitat cultural? Es posa en valor la diversitat cultural?
- Tenint com a objectiu la convivència, es potencia la riquesa que suposa la diversitat cultural en la interacció i en la interrelació entre les persones?
- És una acceptació crítica? És a dir, acceptació de "la persona", però amb la possibilitat de dialogar sobre els costums i els canvis socials i culturals?

(respecte a les persones i diàleg crític i constructiu que ha d'ajudar a superar l'etnocentrisme, però també la multiculturalitat).

- Secció A.3 Intergeneracional (subtotal 0-10)

- Es compta amb la participació de totes les generacions, de manera interdependent?
- Hi ha solidaritat intergeneracional? Es posa en valor?

- Es donen casos de soledat no desitjada? (bàsicament entre els joves i entre la gent gran - però també persones de qualsevol edat-, que viuen soles, però no ho voldrien; necessiten relacionar-se i no tenen ningú)
- Quan es prenen decisions es pensa com afectarà a les generacions futures?

Dimensió B. L'Educació com a superadora de les Discriminacions (total 0-40)

Les 4 "D". Superar les **discriminacions** (superar els 4 *-ismes*, les 4 discriminacions principals de les que també es poden derivar d'altres), a través d'una gestió alternativa dels conflictes, tot enfortint la convivència:

- Secció B.1 Discriminació racista (subtotal 0-10)

- Es donen casos de racisme?
(diferenciar entre si aquesta detecció es dona per part dels educadors i els equips educatius en el moment d'implementar un projecte o si l'observem en les persones usuàries que assisteixen al nostre servei. Es podria avaluar aquest ítem per part dels professionals i dels usuaris)
- Les decisions que es prenen tenen en compte que no siguin etnocentristes?
- Es supera el multiculturalisme i s'aposta per la interculturalitat? (el multiculturalisme fa referència a una "coexistència", "tolerància" sense relacions. En canvi, la interculturalitat fa referència a una "convivència", interessar-se els uns pels altres, amb relacions respectuoses, sense forçar innecessàriament trobades o contactes, que poden ser "artificials i artificiosos"; de manera "natural" i no forçada).

- Secció B.2 Discriminació classista (subtotal 0-10)

- Es donen casos de classisme, d'aporofòbia o rebuig al pobre? (diferenciar entre si aquesta detecció es dona per part dels educadors i els equips educatius en el moment d'implementar un projecte o si l'observem en les persones usuàries que assisteixen al nostre servei. Es podria avaluar aquest ítem per part dels professionals i dels usuaris)
- Les decisions que es prenen estan emmarcades en la justícia social?

- Secció B.3 Discriminació sexista (subtotal 0-10)

- Es donen casos de sexisme? (diferenciar entre si aquesta detecció es dona per part dels educadors i els equips educatius en el moment d'implementar un projecte o si l'observem en les persones usuàries que assisteixen al nostre servei. O dels companys de feina. Es podria avaluar aquest ítem per part dels professionals i dels usuaris)
- Es donen casos de violència masclista?
- Les decisions que es prenen tenen en compte la igualtat de gèneres?

- Secció B.4 Discriminació edatista (subtotal 0-10)

- Es donen casos d'edatisme?
- Es donen casos d'adultcentrisme?
- Les decisions que es prenen tenen en compte si es podria beneficiar de la participació de persones de diferents edats (infants, adolescents, joves, gent gran)? (no necessàriament totes les activitats han de tenir en compte totes les franges d'edat; això no seria necessàriament discriminació edatista; ja que si es valora un projecte d'una edat determinada, és molt difícil tenir en compte la participació i presa de decisions de totes les franges d'edat, per exemple).

Dimensió C. L'Educació com a eix de sostenibilitat i convivència, de present i de futur (total 0-30)

Les 3 "S". Identificar el marc dels 3 eixos fonamentals de l'educació en relació amb la sostenibilitat i la convivència, com a present i futur:

- **Secció C.1 Solidaritat (subtotal 0-10)**
 - Hi ha equitat? (la igualtat d'oportunitats, vetllant per un tractament personalitzat segons les necessitats i característiques peculiars).
 - Hi ha cooperació?
 - Es pot identificar una bona convivència?
- **Secció C.2 Sostenibilitat (subtotal 0-10)**
 - S'alineen els diferents objectius del PEC (com a ciutat educadora) amb els ODS? (en el marc de l'equitat i la sostenibilitat econòmica, comunitària, canvi climàtic)
- **Secció C.3 Socialització Profigurativa (subtotal 0-10)**
 - La Socialització Profigurativa fa referència a l'educació al llarg de tota la vida, tant formal com no formal i informal (qualsevol aspecte de la vida quotidiana), a l'escola i fora de l'escola, al treball i fora del treball, a la família, entre amics i amigues, en temps d'oci i de lleure, amb el concurs de qualsevol persona i de les relacions intergeneracionals.
 - S'assegura una Educació inclusiva al llarg de tota la vida (amb el concurs de totes les generacions)?
 - Hi ha Interdependència Intergeneracional (i equitat entre generacions)?

Sempre s'ha de tenir en compte que l' IDSEDU és una eina que cal adaptar-la a cada realitat dels diferents projectes i/o tècnics.

una **CIUTAT**
EDUCADORA és
conscient que les decisions
que pren **EDUQUEN**

LA PAERIA

Ajuntament de Lleida